

ఉల్లాసీ పరిణయ నాటకము

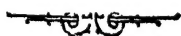

ఇది

లిఖితకాలమున భస్మమకుటారుగ్రామ నివాసులగు

సంపన్న వేదకర్తామరాజు కవిచే

రచియింప బడినది.

మొదటికూర్పు — 500 పౌట

కన్యారి శిష్యునికరి కవిగారిచే

సుదర్శిని ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రంపబడియె.

నర్సాపురం.

1915

ప రి క .

ఇచటకు సామీప్యనాటక సమాజములవారును, మరికొందరు నాటకరస శృతోల్లాసులును, వీలైనంత వరకూ, సంతృప్తిపొందేంతవరకూ పోజును అక్కడక్కడ సంగీతపువట్టులును గలుగునటుల జెప్ప వలయునని కోరగా, సంతకు ముగదరే నియ్యభిప్రాయము మదీయాంత రంగంబున బొడమియుండుటచే నేనీ నాటకము రచించితి. సవరసజ్ఞులగు వార లిందెక్కడైననూ, నూరుగుణంబులలో నొక దోషంబుగాంచివను, చంగునకు పవిత్రులగు కళలలో నొక కళంకంబు దూష్యంబుగా నటులనే, యిదియూ దూష్యంబుగాదని యూహింతురుగాక - తదితర దనులెట్లన్ననూ, హృదయకాఠిన్యములేక సిరసానహించువాడను. యిందుల కొందరు, హాస్యించని వారలందరూ రసహీనులేనాయని యాగ్రహింతురేమో - ఔననియనుటకు నేనమర్థుండ గానుగాని, పండితులు పరనిందశాయరని పెద్దలు వక్కాణింతురు -

ఆంధ్రరంగ స్థలమందలి సుప్రసిద్ధ నట శేఖరులును, వై. యన్. కే. వి. నాటక సమాజాధ్యక్షులును, సుదగ్గిసీ పత్రికకు సహాయ సంపాదకులును, నాకత్యంత మిత్రులును, నగు శ్రీయుత బామ్మగంటి కృష్ణమూర్తిగారీ నాటకమును ప్రదర్శనానుకూలముగ నుండునటుల సంస్కరించి, త్వరలోముద్రింపజేసి నాకు సహాయమొసంగినందులకు వారికే నాకృతజ్ఞతాపూర్వక పందనము లర్పించు చున్నాడను -

భట్లమకుటూరు, పోలమూరు పోష్టు, తణుకు తా॥ కృష్ణా.	ఇట్లు భాషా శేవకుడు
24—6—1915 సం॥రం	జనపనీని వెంకట్రామరాజు

-ఈ సాటకమునందు వచ్చు పాత్రీయ-

అర్జునుడు—	పాండురాజు కుమారుడు,
విశారదుడు—	అర్జునుని ముఖ్యస్నేహితుడు
యోగిని—	చంద్రరేఖయను డిలూచి యగ్ర చెలికత్తె.
బ్రాహ్మణుడు—	రిపశ్యాలి.
చోరులు—	దొంగతనముచే బ్రతుకువారు.
ధర్మరాజు—	అజ్ఞానుని అన్నగారు.
మంత్రిలు—	ధర్మరాజునకు హితవుచెప్పువారు.

—స్త్రీలు.—

డిలూచి—	సర్పరాజు కూతురు.
చంద్రరేఖ—	డిలూచి పెద్దచెలికత్తె.
సుగుణవతి—	రెండవ చెలికత్తె.
మీనాక్షి—	డిలూచి మూడవ చెలికత్తె.

శుద్ధ పత్రిక

ఈ గ్రంథము బదువువాఁ యీ శుద్ధ పత్రికను బట్టి తప్పులను

సవరించుకొని చదువుకొనునది.

అక్షరములను బట్టి తప్పులను సవరించుకొని చదువుకొనునది.

పుట.	పంక్తి	తప్పు	బిచ్చు
8	8	త	తమి
8	10	బాందు	బాంధు
9	8	నీవు	కీవు
15	16	పదహారు వన్నె } బంగారమువలె }	యింద్రీనీల మువలె
15	17	నల్లబారి	తెల్లబారి
26	14	లేను	లేదు
30	3	దెందం	డెందం
34	1	మాన	మాని
35	19	బడచు	బడుచు
37	7	హరికట్టి	అరికట్టి
40	9	సూనుడ	సూనుడు
41	13	వదును	వదును

2

పుట. పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
41 14	లేచి	లేసి
42 8	తిరుగు	దిరుగు
44 8	దప్పుకా	దప్పుతా
45 6	తెలుసు	దెలుసు
47 5	పది	బది
50 7	చేసెద	సేసెద
50 12	నేనుం	నేను
51 13	పులక	బులక
52 3	చిల్క	సిల్క
53 2	వృద్ధుడగుటకును	వృద్ధుడగుటను
55 14	లోర్తు	లోర్తున్
62 9	చినే	చిజే
64 1	గూర్మిరుండ	గూర్మిరుండ
65 2	చిలక	జిలక.

శ్రీ

ప్రళాచీవరిణయనాటకము.

నాంది

శా. శ్రీలక్ష్మీకుచసారసంబుల వయ్యిజెల్వొప్పగానిచ్చలు
నోలరిబద్వయమొడనా యసుభ్రమృహాపించహర్షంబున
స్థలుల్నాచెడి నిత్యుడొద్యుడుహృషీకేతుండుగారుణ్యసు
స్థిలుండై నభవారి బోచునధికశ్రీనంపదోక్తంబుగన్.

కూత్ర—(తెరవంకజూచి) ఓయీ పారి పార్వతీ!
మీయలంకారము బూర్జుంబయ్యెనేని నీవాక్కపారిటు
రమ్ము-

నటుడు—యిదుగోచచ్చినాడనేటి కేలపు-

కూత్ర—నేటిరాత్రి వీరలసేమూ మనమోనందిం
వజేతుమని- యీనభానదులందరును- మన నాట్యశాలను
గూర్చి- డయచేసినారు- వీరలాతురకమాడ- వృత్తామ
తుని కోడి విక్లిప్తుని బ్రాణరక్షణచేయుమని ప్రార్థించి-మా

భగవంతుండేమియానతిచ్చునోయని- యాలోచించెడియ-
నుమిషులవలె- ననిమిషులై- మనవంక నెట్లు వీక్షింపుచు
న్నారో చూడుము-యిదియు మనలగురించియె-యేమన-ని
ది నూతననాటకమనియు మృదుమధురశైలి గలదనియు-పు
గాతనమునుంచి- సకలవిద్యావిశారదులగు- భట్టరాజు వం
శజప్రణీతంబనియు మనమిదివరకే తెలియజేసినాము-గను
క నాలస్యముకాదుక-నీ పులూచీపరిణయ నాటకరత్నమును
చక్రమించి- యీ సభ్యులనానందింపజేతము-

నటు—బాగు బాగు! నెంతచుక్కనగా సెలవిచ్చితి
రి- సరిగా నోట- మాట- రాని మనబోటుల మీమేటి వి
ద్వాంసుల- నెట్లు రంజింపజేయనోవుదుము-

సూత్ర—నీనట్లు వెరువనక్కరలేదు- యీ మహా
గుణులకు తనయులపై ప్రేమాతిశయముచే వారు బల్కెడి
పల్కుల తప్పులున్ననూ- గాన్పించనటుల- యీనూతననా
టకమార్దవంబు ముందు- మనచేతగాని మాటలు-వీరి హృ
దయగోచరమగునా-

నటు—యిది సరిగాని- యిక్కవిసింహుని నామా
దు- లెవ్వ-

సూత్ర—ఓయీ స్థాపకా- పోడశనుగంధవృత్త
మాలయను. హరిస్తవమందు—ఉత్పల—

ఉ॥ శ్రీ కణతీనివాసమగు శిష్యనివంశజుడన్ సుకీర్తిసం
దీపితసూర్యరాట్రియన్ తీమణిబుచ్చమకూర్మిపుత్రుడన్
నేపటుక బృహదుండు బహునేర్పరినారుషభట్టువంశల
క్ష్మీపతిరాజును గ్రహముచే మనువాడనువెంకటాఖ్యుడన్ ॥

అను పద్యములో- వారియింటిపేరు జనవనని వారనిన్ని తండ్రి గుబ్బరాజు-తల్లి బుచ్చమాంబ-తనపేరు వెంకట్రామరాజు అనిన్ని తన మేనమామయగు ఆరువభట్టు లక్ష్మీపతిరాజు చేత తామందరు రక్షింపబడితిమనిన్ని యిక నొక పద్యమందు భట్లమకుటూరి నివాసుడననిన్ని వ్రాసుకొనుట నీకింకనూ దెలియదా?

నటు—(స్మృతినభినయించి) ఆహా! మరచితినిగాని యీయన కేక గర్భజనకు లేమైననూ గలరా?

నూత—బాగుబాగు! వీరరాజనెడి యగ్రజుండును పద్మరాజనే యనుదనుడును గలరు.

నటు—వారలేమైననూ ప్రసిద్ధులూ యప్రసిద్ధులూ.

నూత—చాలుచాలు నిఁదగ్రజుండు భీమబలుండును కృషిశాస్త్ర నేర్పరియు అను జన్ముడు దిట్టమగు పౌరాణికుండును. వీరలే గాక వీరి సాంప్రదాయకులందఱునూ నామకులుగాని యనామకులుగారు.

నటు—బాగుబాగు! యిక నొక పద్యము శేరివిచ్చితిరే- యదికూడ నాకణింపవలెనని మదీయాంతరం గంబుట్టిలూగుచున్నయది గావున ననుగ్రహింప వేడెద.

నూత—నాకును సంతోషమే యిందులకింతగా ప్రార్థింపవలెనా వినుము—

కవి! ముకుటూరిపురనివాసుడ.

నాకరింక పు కట్టమయిడ నగు నేను హరి.

మక విజన ప్రమదంబుగ.

నొక యేడక మూల కృతిగ్గనొసగితిగొనుమా.

నటు—కాభావ! యీకవి యీనాటక మొక్క

ఁబాన యింకా గ్రంథాదులేవియైన రచియించెనా?

మాత్ర—అయ్యో! అలంకార సాంద్ర్యముగొం
డలరాదువిలాపమును మదర్శనచరిత్రమును శ్లేషకావ్యము
ను సావిత్రీసాఖ్యానము హరికథయు యీశ్వర కథక
ము వేద్యాభరణమును జావలీలు మొదలగు గ్రంథములు చే
సినారు. యెంతోవయస్స! అన్నీ యిరువయ్య సంవత్సరము
లుండునేమో.

నటు—నరిసరి ఆలాగునా? అది పరిగాని మీరు బ
హుదిత్రములగు యీనాటకతో ప్రస్తుతకార్యమును మ
రచితిరి.

మాత్ర—కొనప్రశ్న. నభివారు త్వరపడుచున్నా
రు గాన శిష్యునివలె యీనాటక మూలరచన సభారంజ
కయత్నము చేయుదముకమ్ము.

(యద్దేయమే నమ్మ) మించుచున్నారు.)

యిది ప్రసావన.

ప్ర లూ చీ ప రిణ య నాటకము .

ప్రథమాంశము

రంగము—యింద్రస్థానము

(అర్జునుడును విశారదుడును బ్రవేశించుచున్నారు.)

అర్జ—(విశారదునివలె జూచి) విశారదా! నాకిద్దినంబున నెద్దియూ తోచకున్నయది.

విశా—బృందారకాధిపనందనా యెందుచేత?

అర్జ—కరిదర్పజనకుడగు దేవకీనందనుని బాండుదళ వానరంబులనుంచి పొందకుండుటచే

విశా—యిందుల కేమిచేయుదము.

అర్జ—విశారదా! మన దేందానందులగు నెచ్చరి బృందంబులనొని యుద్ధానంబునకువని. యిచ్చకొలందీ యందందుల ముచ్చటింపవలెము. గాన పొందుకాండ్రునిలువుము.

విశా—రాజా మహాప్రసాదము (అని నిష్క్రమించుచున్నాడు)

(విశారదుడు మరికొందరు చెలికాండు) బ్రేవేసింతుచు
న్నారు)

విశా—రాజశేఖరా! భవద్యాజ్ఞానువర్తుండనై చెలి
కాండ్రిగొనవచ్చితి.

అజ్ఞ—మహాసంతోషము.

లం॥

ఉ॥ ఓనఖులార నామనమునొక్కమనోహరముండిమిమ్ము

దీనుకురమ్మటంచతని, దీప్రమే పంపితిమద్వనంబున!

స్థానురలీల నాటలును, బాటలు నాడిదగన్విహారముం!

జేసి బిరాననచ్చెదము, శీఘ్రమెరండు ముదంబుతోడు

చెలికాడు—

(తన్॥)

కం॥ ఓరాజమీయనుజ్ఞకు!

మారాడెదమయ్య మేముమాతోమీరల్!

యూరక చెప్పగవలెనా!

గోరికి వేంచేయుడయ్య, కోమలదేహి॥

రంగము పుద్వానవనము

(అర్జునుడును విశారదుడును చెలికాండును బ్రేవేసింతుచు
న్నారు)

అజ్ఞ—(చెలికాండ్రివంకజూచి) విశారదా! యీ

వనమైభవంబున నామనంబున ఘనంబగు ప్రమదంబు

జనించుచున్నయది. ఆహా! యీ కీర శారిక మయూర మరా

ళ కోవెల కలరవ కపోతంబుల సంకులధ్వని నాహృత్పంక

జరిబుగలంచు చుండెగదా.

విశా—ధనంబుమా! మనమనంబులు గలంగుటొక
ఘనంబగువంతా! కామకోధగోధమోహమదమా
త్సర్యాదివికారంబులను తనయదారాదులను పిడచి వనని
నమచిత్తులైన మునిపుంగవులే గలంగుదురు మనమనెంత?

ఉ॥ ముందరజూడు పార్థయదైమోదముచే నిటులేగుదెంచునీ
జందముజూచి నీగురుడునక్కగయాకనవీధిపైనియా
సందమలర్పదీపములనదృశ్యశక్తి నమర్చెనాయనే
సందియముదృఢించు నహసనపెగల్చువృత్తల జూడుమిత్రమా

కీరవాహనుండు మీరి వారిజాక్షులపై దండెత్తుతరి చే
రువనుంచిన పిరంగిగుండులాయనుకోరిక బాడముచున్న నా
రింజపండులును భూరుహంబులను గ్రీరులు తీరిని కోపంబుల
నారాచంబులగొని శరీరంబుల దూరసేసుకొన రుధిరము
బారి చిన్నచిన్న క్షతములాయను కోరిక బాడముచున్న
మోదుగుపువ్వుల చారును పంకజాక్షుని పుత్రిండు శంకరు
ని జయించు బింకంబున వినర లోనికింజని రక్తపంకంబున
మునిగి తిరిగి వచ్చు తరి మేనిపైగల విభూడి నింకించెనా
యను శంకదోచుచున్న కేతకీకుసుమదళంబులా జూడుము

అజ—అహ! యెంత మనోహరముగానున్నవి-
చ॥ గనుమువిశారదాయి చటకామునిబారికినోర్వ లేకయా
వనితయనేక భంగులనువాంచనుగుండుచునుండె వేగమే

చనుమని బాన్న వృక్షవిటుచయ్యసలాగెడుతొర్పుకత్తెయా
యశి మదిదోచుచున్నదడ్యెయందపుతీగను జూడునెచ్చరీ॥

రాగం— జంజూటి— తాళం— యేకతాళం

ప॥ ఆరసాలమును గొంచవిశారద! యద్భుతమొదపుసుమీ॥
యహహా! యద్భుతమొదపుసుమీ॥ ధారుణీలతాం
గినల్పు తాంబూళి! ద్యుతియనీ॥ ఆర॥

(2) కమ్మనిబూగుత్తుల పైతేటులు! జమ్మనిమ్మోయుటలా!
తళరునిరవమ్మటంచ! కగచిల్చువిధమ్మునుండె॥ ఆ॥

(3) కోకోయనుచును రొదచేసెడియా! కోవెలతతిజూడన్॥
బాకశాన! నాదులైన! బాంతులుగా కుందురే॥ ఆ॥

నఖా! యానరోవరంబు పరిమళయుక్తంబులగు పదమ్రము
లకుశరణమై యిరవందుచు నలుదిక్కుల తరుచ్ఛాయలచే
చైత్రవై శాఘమానంబులందైన చలిపుట్టించగల సామర్థ్యం
బుగల్గియున్నదిగదా! బలే! దీనిజూచుటచే నాడందంబు గో
విందునితో విహరించు నప్పటికంటె యానందంబు నొందు
చున్నయది.

విశా—రాజశేఖరా! యీచారువనంబెంతకాలంబు
జూచినను వింతగానే గాన్పించు గాన, యాసురపొన్నల చెం
తకుతేరి కించత్కాలము విశ్రమింతము పేంచేయుండు—
లజ—అటులనే బోదము (అని నిష్క్రమించు
చున్నారు.)

(యోగిని ప్రవేశించుచున్నది.)

యోగిని—(అజ్ఞానానినడకు) శ్రీరస్తు. శుభ
మస్తు. స్థానముమృదు. ప్రేయసీప్రాసరస్తు-

అజ్ఞా—(లేచి) జ్ఞానీ! యీ సిలగా డైపై గూర్చు
కుంటు -

జ్ఞా॥ ఓ మహా! యీ రాల బస, రోదధిదాటినటువలె రాలని
మృదుమునకాల బ్రహ్మమును గాంచగజాలినట్లును రాల యీ
రామమునీవువచ్చుచును, గమ్యచనగలుగు మేమీ మిక్కిలీ
కోమలి సావనంబగుటకు నుద్ధిస్తానని శయ మొనర్చినాడు॥

మహాత్మారాలా! యెచ్చటనుండిచ్చటికొచ్చుతియై నిశ్చ
యంబుగా వాక్కుచ్చజేడెను -

యోగి—గీ॥ నాగలోకంబునుండిట, కేగుదెంచు

చున్న దానయ్యయటనొక్కసన్నతాం

జూచివచ్చిపార్థిన, సాంపుమీరి

నీకు గానకి తగునుము, లోకవిగుతి॥

అజ్ఞా—యే మేమీ.

జ్ఞా॥ శ్రీనానందముగానా

గువలయ నేత్రికినిగల్గుకోమలమును, మా

ధపు భక్తురాల శీఘ్రమే

దవలియొగిందెల్పవమ్మ, దయతో మాకు॥

యోగిని.—

సీ॥ కాకతీరిన మేల్మీకాంచనశుభ్యంబు

ఆఁఁ లలామృతేహంబుడంబు!

భళిరయీషత్పుల్లపంకజంబులమీరు

లేమభింకంపుపాల్గిల్లసారు!

తాకారరాకాశుధాంశుతోజోడల్మి

కాంతామతల్లిముఖంబుకల్మి!

యిలనవచిగురుటాకులసౌష్ఠమునుగేరు

తరళాక్షిమృదుపదద్వయముతీరు॥

గీ॥ కొనుసింహంబుగన్నులుగలువరేకు

లఙ్ఘనాయేమిచెప్పుదునతివసాబగు

ధారుణీస్థలిలేరామితారిసములు

నారిగాదదిమర్దుచేకతారిగాని॥

అజ్ఞ—యోగిసీ! యామాతంగ గామి నెవ్వనిగూ

త్తురై యుండును?

యోగి—బిడౌజనంబన! అయిరావత కుతోద్భవుం

డగు ధృతరాష్ట్రుని పుత్రిక-

అజ్ఞ-సిద్ధురాలా! యాతొయ్యలి నామంబెయ్యది?

యోగిని—విజయా! పులూచి యను పేరుచే నలుది

క్కుల ప్రఖ్యాతిగాంచె నిందుకులాభి చంద్రమా! యా

మందగామినికిని నీకును బొందుగల్గిన కందగ్ధరతీదేవుల

కొందుచేసి ప్రసన్నుని నొందజాలుదురు. హాహాహా. చందనబొమ్మయో మరుని సాయకమోయని డెందంబున సందియంబుగల్గు యానుందరికి మిన్నలెందును గానరారు-

అడఁ—యోగిని! యా కమలనేత్రికి సముతం దును లేరని వక్కాణించితివి. దమయంతికన్ననూ నెక్కుదాయేమి-

యోగిని—

కళ్యాణి— ఆట —

కలువకంటికి తుల్కులీభువి గల్గు స్త్రీలలో లేగహా!

పలుకువెలదుకమగన్తై ననుభారమావినుతింపనూ॥

2 యిందువదన మెరేంద్రపురిగల మందయానలకన్నదా!

నందగత్తనిగీర్తిజెందెను జంద్రనంశజయెందునూ॥

3 నీకుదానికి బొందుగల్గిన లోకమందరు మెచ్చునో! బా

కశాసన బుత్రియిందుల బద్ధమేమియు లేదుమీ॥

రాజా! నల్లచీమల చాలు జోలు బాలికామణి యారును పుల్లరవిందంబుల నుల్లఘించు పల్లవాధరి పాదయుగళంబు ను సంపెంగపువ్వుల సరకుగొనని యింతుబోడినాసికయును గువ్వలనుజూచి హేళనభావంబున నవ్వసాగుయా జవ్వనికు చయ్యగ్గంబును కుందంబులు తమకందంబునకు సరిగావని నిందించుచున్న యిందు ముఖరదనంబులును కుముదబాంధ పుండు తమకు నమముగాడని నిరసించు యా కామినియో

మను ఆహారాజశ్శేఖరం! యీభూమియందు కామాక్షేరికా
 బామలభించువాని భాగ్యమేమనిజెచ్చుదు కాసిముత్ర భగవ
 దనుజ్జెల్లున్నదొ ధనంబనూ, నేపిచ్చేయుచున్నదాన(అని ని
 ప్కరించిచున్నది.)

అడక—(అనలో)ఆహా! యట్టి యింతిలో కలుగు కే
 లిగూడని దస్మంబంశయు వృధాయై తోచుచున్నది. అ
 య్యయో! హృదయము కుదురదయ్యె యీ మరుశిక రం
 బులా చెలికాండ్రిస దెలిసి నేని నగుబాట్లపని గాన కొంచ
 ము దూరముకే గగ (అని నిష్క్రమించుచున్నాడు)

స్మృత్యేడినితోపొందుగూడ లేకుంటినా

ఎన్ను మేలనుబంధుదసమదేల

పరాతిసేయభివృద్ధిచానమ్మకయున్న

ఫిర్రలీలమంత్రీకేసరులుసేల

కాంతరొనినువేట్కకొగలించకయున్న

భోజనంజేలనుభోగమేల

కలికినీకుచగిరుల్కరములకవరని

బ్రాణమేలనురాద్యపాలనేల

గీ॥ మక్కువేడేరనిన్ననా యక్కుడేర్చి

మెత్తుసగ్గునుబన్నుండిచిత్తమలర

నకటమరుకేళిదేలిలోలాడకున్న

లోకమేలను సుతపత్నినీకమేల॥

అహా! కన్నీయూ! నీపేరు నే విన్నదిమొదలు నాహృద
యంబు నీ కుచహేమగిన్నులపైజే నివాసంబుగా నున్నదిగ
దాళినాకెన్నడైనను గాన్పించువా లేదులేదు. నావంటి వా
నివా! యెన్ని నోములు నోచిన వానికి నీవంటి సన్నతాంగి
లభించుట-

నీ॥ కోకోయటంచును॥గోవెలగూయ గా

కలికిపిల్చితవంచు॥నులికిపడితి॥

నాలోలపల్లవం॥బాలోకసముపేసి

కాంతకైసన్నగచు॥భ్రాంతిపడితి॥

సతినుందగం॥బెన॥తను నేపీక్షించి

భామనీవేయంచు॥భ్రమనుగొంటి॥

పాలుపారవికసిగచు॥పుష్ప॥స్థలనాచి

పగతిస్తదనులంచు॥బట్టబోతి॥

నీ॥ కఠినమిడనాడి గన్వంత॥కరుణబూను

మిగతమోహంబుతోనుంట్ల॥కంతమే॥

జాగునేయంగబోక॥వే॥వేగవచ్చి

సన్నమన్నించు కూర్చితో॥సన్నతాంగి॥

బేహగ్ గాగం— అది— తాళం

కరిగామిని నీమనమున॥ గఠినమూన కే॥

యీ తరిదధిశనమివ్వకున్న॥ దుఃఖాలనే॥

2 తరళాక్షి రొన్నపై మది దగిలియున్నదే

నరగునవేంచేసి నన్నగరుణ నేలవే||

3 మదికుదరకనీకై నే నెదురుచూచుచు

ముదితాయిట తిరుగుచుంటి ముద్దులియ్యవే||

బొక్కారా! మారుండు కూర్చుండై యొకసారసపల్లింబు
నుదెరికి నేమపున మిక్కుటమైన భారపోసి సారంగంబును
నారిగాబూని చెరుకును విల్లుగాగొని కీరవాహనుండై గోరు
వృకలను సేనతో కదనమున కేగుదేరి మీరి నేరమెన్నక
నారాచంబు నాయెద దూరనేసిపోయె. అయ్యయో! యెట్లు
తాళుదు? యీకంతునట్లుండనిమ్ము యింతవరకు గొంతు
గోతలమారియగు యీ వనంతుడే పొంతనన్నవాడు అక
ట! యీ మోహబాధ యెంతనినహింతు.

సీ॥ తరులారవనమత్త కరులారనావెత

దెల్పుడాకాంతతో తేటపడగ|

లతలారబద్ధిణ తిళులారవేగమే

నాగతిజెప్పరే భోగిసుతికు|

పన్నగవరులార పాలశేకునులార

నాస్థితిదెల్పరే నాతితోడ|

కలరఫగములార ఖండరీటములార

నాచిహ్నదెల్పుదులూచితోడ|

గీ॥ గరుడ కోకిలశుకబకకాకఘూక!

శ్వేనచెటకమరాశాదిశ్రేణులార

వృషభభల్లూకగోకర్మమృగములార

నాదువలపంతదెల్పుడానాతితోడ॥

(విశారదుడు ప్రవేశించి తనలో)

విశా—అహ! యీ యింద్రీ సందనుండు కందర్పు
బారిబడి యందందుల తిరుగుచున్నటుల తోచుచున్నయది
గాన నీచెలికాండ్రీ వనినె పంబుననీట్కొల్పి నేనతని పాలికిం
జని హింసపుబోధించివారించెద (అని అజఞానుని సాన్నిధ్య
ముండేరి ప్రకాశముగా)

గీ॥ యిందు వంశజయొంటినిట్టులిందు!

గుండనేటికి యలసటశెందనేల

పిలచినను మారుపలుకపుప్పిచ్చివాని

పగిదినటునిటు చూచెడుపాండుతనయ॥

రాజా! వనజవైరిని దిరస్కరించు వదనంబు వాడుటకును
వదహారవవన్నె బంగారమువలె పొదలుచుండెడి సతమలదే
హంబు నల్లబారి స్వేదంబుతో గూడుటకును గారణంబే
మి? అకటకటా-

నీ॥ రాజునై జన్మించిరవ్యంబుగానేల

భూమిలేదని చింతబూనినావ!

మగ వానినై బుట్టిచగతులనిట్టింప

శక్తి లేదనిగుండసాగినావ!

యెవ్వనగాలాన బువ్విలుకేళికి

మకువలులేరినిచగచినావ!

యుత్సాహముకొలందినుంచుకోసామ్మలు

లేననుచునువిచారించినావ!

గీ॥ యేమితిక్కువచేతినుగోమలాంగి.

ధైర్యమిడినాడియుత్యగశ్చంద్రముని

దిరుగుటకు కారణంబేమిశేటపడిగ

జెప్పునేదీస్తునగోక్కశీఘ్రముగిను॥

అడఁ — విశారదా! లేమనిజిచ్చును నేమియంగో

చూడదీ నామాననంబు యాగినిచ్చెను గామినిస్తద

గి కామబాధనలొనై యీ కోమలదనమున గుండునుం

ల న నారా యువామాగ్నేతో నాకామంబుదెల్పి పోకు

ల న సామర్థ్యముగలవారెవ్వరు.

విశా— యుండగిందనా!

గీ॥ యింతచూత్రప్రవృత్తినితనొంద

తగదునీవగిపురుషులుధైర్యమిడచి

నిముషమున గొనినచ్చెదనీరజాక్షి

దిగులుసెందకునీమదిచేవనినుత॥

రాజకుల విభూషణా! ఘోరవైరుల దునుమాడి ముల్లో
కంబుల పేరుగాంచిన వీరుండవే- యిట్టి నీరసపుకార్యంబున
కీటీరునది దిగులొండవేల? చాలుచాలు. సీమనంబునగల కో
ర్కెను దీర్చుటకు భారంబునాది. గాన, పురంబున కేగి ఖే
దంబువిడచి మోదంబున హంసతూలికా తల్పంబున శయ
నించుడు. పోదమురమ్ము

(అని నిష్క్రమింతుచున్నారు)

ఉలూచీ పరిణయ నాటకము.

ద్వితీయం క ము

అజః—(నిద్ర)సభినయించి) హాకాంత! హాకాంత!
(అని అటునిటు జూచును) ఔరారా! ఆతోయజాక్షి! యి
ప్పుడా నాచేయి పట్టుకులాగి మరల నేటు పోయెనో? దా ఆ
హా! యేమి యాశ్చర్యము. కాదుకాదు నన్ను వెరపించవలెన
ని యేమరుగునో డాగియుండవచ్చును-

(తెరలో)

బ్రాహ్మ—ఒరే ఓరే, దౌర్భాగ్యులార! హోమధే
నువురో, హోమధేనువురో, మీకు దండమైన పెరుతాను
యివ్వండి సుమా! యివ్వండిసుమా బ్రాహ్మణసామ్ము నప
హరిస్తే చస్తారు దౌర్భాగ్యులారా! (అని జంఘాలు పెరు
క్కో బోవును.)

సీ॥ హాదైవమాయంత యథా రాత్రీంబున

నన్ను రక్షించెడి నాధుడెవడు!

మాట్లాడకుండిన ముఖమున నేటి
 యజ్ఞంబునాగ బోనకటకర్మ
 కువలయంబున నృపశోవులన్నిటిలో
 నాయావెదొరికవల్లా ముకుంద!
 యెచ్చటిదౌర్భాగ్యశుచ్చుతోయే తెలివి
 నాకొంపతీసిరిగోకవేద్య!

గీ॥ యేమిచేయుదునయ్య శ్రీరామరామ!

సన్నుదంపుకుపోయినా యిన్నిపాట్లు

లేకపోనేమి చేయు దీరేయివేళ

నీవెదిక్కయననుబోవ దేసవినుత॥

అజ్ఞ—(తనలో) ఆహా! యీరాత్రివేళ విప్పుకొడె
 వడో విలపించుచున్నవాడు యారోధన నాకర్నాబుబడి
 యూరకుండుట శ్రీయధర్మంబుగాదు- (ప్ర) కాశముగా
 అరే దౌర్భాగికా! యారోధనంబుజేసెడి భూదేవుని నాన
 ముఖంబునకు దోట్కొని రమ్మ.

దౌవా—రాజా! మహాప్రసాదము.

(నిష్క్రమించుచున్నాడు)

దౌవా—ఓ భూసురోత్తమా! (అని పిలుచును)

బ్రాహ్మ—యెవరువారు యెవరువారు? (అని ము
 ఖముమీద చేతులుంచుకొనును)

దావా—యెవ్వరైతే నేమికాని విప్రీవర్యా! ధనండ్ల
యుండు మిమ్ముల క్షిప్రగతిందోట్కాని రమ్మని యానతి
చ్చెగాన రమ్మ పోవుదము.

బ్రాహ్మ—అజ్ఞానుడే రమ్మంటే శేనదృష్ట వంతు
డనే నడు నాయశా. (నిష్క్రమించుచున్నారు)

అజ్ఞ—(లేచి) భూదేవుడా! నీవు రోదనంబుచే
యుటకు కారణంబేమో వక్కాణింపుము?

బ్రాహ్మ—వాసవీ! దోసకారులగు చోరులు నాక్కో
తుధేనువును ముగ్ధిచిలి దీసుకొనిపోవుచున్న నే జూచి యనే
కవిధంబులపాధికన శేసినప్పటికీ విడువకే తెంచుచున్నవా
రు'గాన నామనవి విని వేగచని వారలబారిగొని నాయావు
నునాకొనంగుము. అజ్ఞనా! జితదుఃఖనా! (అనియేడ్చును)

అజ్ఞ—ద్విజవర్యా! వెరవకుండు నీధేనువును జెచ్చి
యిచ్చెక (అని నిష్క్రమించుచున్నాడు)

చోరు—(తనలో) అరే! పవమానవేగంబున బా
ధికవేంద్రుడెవడో మనల బట్టనుద్యుక్తుండైవచ్చుచున్నాడు.
నీవు జరావస్థచేపరుగిడంజాలవు గాన యీ ఖరవేరచెట్లలో
డాగుము(అని తనలో)దైవమా! వీనిని జూడ రణశూరునివలె
గాన్పించుచుండె నైనను బారిపోవుట పనిగాదు. కొంచము
ప్రగల్భ్యంబు జూపెద-

అజ్ఞా—

శా||యేరా యెవ్వడ వింత రాతిని భయంః పేపాటిపాటింపకన్ |
భోరున్ విపుని హామ థేనువును గొంపొయ్యేవుచీదుర్మతీ
వీరుండర్జునుడంచు బల్కుపలుకుల్ విన్నావా లేడోకదా
నారాచమ్ముల పాలుగాక మొదవున్నా కెచ్చిపోపొమ్మురా ||

అజ్ఞా—(యెడటకువచ్చి)

జంజాటి— అది— రాశం

నిలు నిలు నిలు పారిపోక! నీచవత్తనా!

నీచవత్తనా! నీచవత్తనా! ||ని||

చలమున బదునగు! ములుకులచేని!

న్నిలబడ వై చెద! నిచ్చటనీ!

తులువపనులు! సాగవునా! బలమునూడు! ఖలుడ నిలచిని

చోరు—

పారిపోనురార నీడు! పౌరుష మేమో!

పౌరుష మేమో! పౌరుష మేమో! ||పా||

ధీరుని బగిదియ! సారెసారెకును!

గారులు వేలక! చేరుమునీ!

చీరమెంతో జూడకనే! బారిపోను రార కూర్||పా||

అజ్ఞా—

జడుపేమియులేక నిట్టి! నడురాతిరిని

బుడమిదేవులను! యిడుములువెట్టట!

నడవడిగాదని! దడయకను!

గడగిజ్జోమ తొడుకుబట్టి వడిగాపరుగిడుదువా||ని||

చోరు—

పరుగిడకుండానన్నిట! పట్టుకుందువా

కరమునగల! యీ ఖడ్గముచేయమ!

పురకంపియు నేబోయెదరా! తెరపుబట్టి

గరుగునాతొ! దురముసేయ! భరమురా||పా||

అజ్ఞ—

మనమణింతునీరీతిని! వదరుచుంటివా!

కదనమునందున! యెదిరిచినాతో!

బెదరక నిలచిన! బీరముగా!

మనముతోడ! పదునుశరము! నెదనాటిం! తిడుగొనూడు||ని||

చోరు—

పారమైనవాడనై! తె! రారవేగమె!

చోరులయెచుటకు! చొరబడివచ్చితే!

కాలునిబురి బహు చేరువురా!

పాపోర! పాప లేవు! చేరువురము శీఘ్రమే||పా||

అజ్ఞ—అరేమరాత్మ! ధేనువునువిడచి నీప్రాణంబు

సుగాచుకొనిబామ్మ! లేనిచో నీమరణంబునిశ్చయమని నమ్ము

చోరు—రాజకులధమా! వట్టిమాటల ప్రయోజ

నంబేమి? నన్నునీవును నిన్ను నేనును బట్టుకొనిన నాగుట్టుగ

బ్రిగా తెలసును గాన శూరుడవైన రారాచూతము—

అజ్ఞ—ధృవకోకిలవృత్తం

సురలుగిన్నెరగుహ్యకాసుర, నూరులైననుబోరగా!

తరముగాకను బారిపోయిరి, దాచుకోతవస్థాణముల్!

చోరు—ధృవకోకిల వృత్తము

యిటుల మాటలు సెప్పినందున, యేమిలాభముగల్గునీ!

పటిమచూపిన మెచ్చినేసల, పారునావునొసంగెదన్ ||

అజ్ఞ—

స్థిరమునేటిదినంబునందొక, తీవ్రఖడ్గముచేతనిన్!

దగిసిప్పునిపురంబుజేర్చెద, ధైర్యమిడకనిల్వరా ||

చోరు—

దిటముబూని మనంబునిష్ఠపు, దేవతాళినివేడుకో!

కటికిచీకటివేళనిన్నిట, కత్తికిస్థలియిచ్చెదన్ ||

అజ్ఞ—పంచచామర

ఒరేయి రేయటంచు నిట్టు, లొక్కకీతిప్రేరేదా!

దూర్వాశ్మబాలిబూనియింత, దూరమూరకుంటిరా!

ధిరాతలంబునన్ శిరంబు, ధైర్యముప్పద్యంచెదన్!

బరాకులేక కాసుకోర, బాణమొచ్చెక్కురుడా ||

చోరు—పంచచామర

పరాకులేదుగాని వట్టి, పౌరుషానికేమిలే!

నిరంతరంబు దొంగవృత్తి, నేర్పుగల్గియుండినే!

పరాజితారి వీరుడంచుసాటికెక్కినాడనీ!

పురంబుతోవబట్టివేగఘోరచావనేటికిన్॥

అర్జ—దురాత్మా! నిన్ను దృంచకవిడుచుటే దోషం
బుగాన చరాలున సీశిరంబు ధరణికింగూతనేసెద చూడుము
(అని జట్టుపట్టుకొని)

సుగంధిపృథ్వుము—

వేరువకిటుల బ్రేలుచున్నవిడతనాదురాత్మనీ!

తరముగాదు నన్ను గెల్వదర్పముడిగినిల్వనా!

కరమునున్న ఖడ్గముననుగ్రక్కునన్ధరాస్థలిన్!

శిరమువ్రాలి పడగదృంతుసిద్ధమిదుగొచూడరా॥

అజ్ఞ—(కత్తివినరును) చోరు—(భూమినిబడి త
చ్చును)

అజ్ఞ—భూసురోత్తమా! ధేనువునిగొని మీసా
నంబునకు వేంచేయుడు.

బ్రాహ్మ—అజ్ఞాన! నీ గటాక్షంబువలన సీయావు
నా గన్నులకగువడుట ప్రిప్తించెగాన మీకు శుభమయ్యె
డు నేబోయివచ్చెద- (అని నిష్క్రమించుచున్నాడు)

అర్జ—(స్మృతినధిసయించి తనలో) ఔరారా! యే
తమూర్ఖుడనైతిని యిక్కనైన యూరకుండుట ఊరగాదు
గాన నాయగ్రిజండగు ధర్మరాజు నన్నిధికేతెంచి శరణు
జొచ్చెద- (అని నిష్క్రమించుచున్నాడు)

రంగమః— ధర్మరాజా నభః

(ధర్మరాజాను ముక్తులైన బ్రాహ్మణులను చూచుచున్నాడు.)

ధర్మ—శూర! మనరాజ్యంబున బుడవిదేవులు
న్నాననంధ్యజప తప హాను వేదపాఠాదికృత్యంబులు సల్పు
చూ నిష్ఠాగరిష్ఠులై సుఖంబున నున్నవార లేకదా? రాజులు
సత్యంబేమరక సాను దాన భేద దండంబుల వేడి చేతులతో పా
యంబులు స్థలి యాగంబులు సేయించూ పిచ్చులకు త్యాగం
బులొసంగుచు భద్రులును నున్నవార లేకదా? కిరాటుల
గులాచారంబులకు వ్యవసాయ వ్యవహార గోరక్షగాది కృ
త్యంబులందడకువగల్గి కిన్న రేతువ కన్న మిన్నధనంబార్జించి
సుఖంబున నున్నవార లేకదా? పాదోద్భవులు బాహ్యగా
ద్యగ్ని జాతులదెస భక్తి శ్రద్ధలుగల్గి సుఖంబున మెలంగు
చున్నవార లేకదా?

మంత్రీ—రాజకేళిరా! భవదాజ్ఞానువర్తులై సుఖం
బుగానున్నవారలు.

(అజ్ఞానుడు ప్రవేశించుచున్నాడు.)

అజ్ఞ—ధర్మరా! నమస్కారము (అని చేతులుతో
డించును.)

ధర్మ—అనుజా! సుఖభవ! సుఖభవ (అని కాగలం
చుకొనును)

అజ్ఞ—అగ్ని! పాదుశాకడు తన గృతుభేనువు

ను వోరులు గొనిపోవుచున్నారని విలపించుచుండ నేనొక
 నేరమునర్చితినన్నయా చిన్నతనపుచేష్టలు మన్నింపుము
 ధర్మ—అయ్యో! నీవంత కినుకజెందనేల? అట్లుననే
 మన్నించెద వక్కాణింపుము.

అనన్ —ధర్మజా! మీరు బాంచాలితోనున్న నమ
 యంబున మన యాముఖాగారంబునకువచ్చి ధనుర్పాణంబు
 లుదెచ్చి యాతెక్కలికానివచ్చి గోవునుదెచ్చి భూమరు
 నికిచ్చితే గాన మున్నుచునలో నొకరితో నొక నంవత్సరము
 ద్రావడియుండుట మంచిదనిన్ని మనలో నొకరితోనున్న
 తరి నొకరు వెల్లిరేని ద్వాదశమాసంబులు దీర్ఘయాత్రచే
 యవలెననిన్ని నారదునిమోల నొడంబడితిమి గాన నాత
 ప్పుక్షమించి దీర్ఘయాత్రకు సెలవానంగుము.

ధర్మ—వాసవీ! నీవు చేసినగార్యంబు భూమరపీ
 తికరంబుగాన లేకమైనను దోసంబులేను- వెరువనేటికి?

గీ॥ దేవరుషిమోల మనమట్లుదెల్పుకున్న!

నీవుచేసినగార్యంబు నెఱుగలేదు!

కూరులనుదృంచి విప్రులనేలుతరిని!

స్వల్పదోషంబులెన్నంగజనవునుమ్మి॥

అదియునుంగాక.

గీ॥ బాలురను గోగణంబులభామినులను

వృద్ధులను బ్రాహ్మణులనొకబుద్ధిలేని!

దోహుడెవడైన బాధలతోచుతలని!

ధర్మమిడచియ్యెనత్యంబుదప్పియైన!

రక్షణంబు నొనర్చుట రాజనీతి!

అజ్ఞ—మహారా! యైనను మహాబుఘలమో
ల బలికినరీతి మెలగకుండుట భావ్యంబుగాదు. గాన నన్ను
గటాక్షించి సెలవొనంగుము.

ధర్మ—అనుజ! యటులైన వెల్లి ఛద్రంబున రమ్మ

అజ్ఞ—అగ్రహ! పోయివచ్చెద-

ధర్మ—శుభమయ్యెడు

అజ్ఞ—(నిష్క్రమించుచున్నాడు)

విశా—(ప్రవేశించుచున్నాడు) (తనలో) అహ!

యీకవ్యడి యెవ్వరూ వెంటలేకుండగ నొంటిగాయాత్రకు
బోవుచున్నాడు నే వెళ్లకున్న యాపదల పొందగలడుగాన
పోయివచ్చెద (అని అజ్ఞనుని సమీపించి)

విశా—విజ్ఞరాధిపనందనా! నిన్నొక్క నిమిషమై
నను విడువజాలని నన్ను విడచిపోవుట మీ కుచితంబేగదా?

అజ్ఞ—మిత్రరత్నమా! యీమాటలమధ్య మర
చితిగాన పోయివచ్చెదమురమ్ము (అని నిష్క్రమించుచు
న్నాడు.)

రంగము-పుణ్యస్థలములు.

విశా—

గీ॥ చూడు మాదేవళంబుల సాగునహహ!

ఖచితనవరత్నములచేత, గ్రామిణుండ,
 గోపురంబులుమిన్నందుకొన్నవనుచు!
 మదిదలంతురుజూచిన, మనుజులెల్ల!

అజ్ఞా — ఆహా విశారదా! యీ దేవళంబుల కోన
 అంబరయ నా దేహంబు పరవశత్వంబు నొందుచుండగదా
 యేమిచిత్రిము!

సీ! ఆసాలములుప్రాయిత్యభ్రమండలమంట!

మేముమాత్రమువెళ్ల, లేమయనుచు!

నాదేవళంబులు, నబ్జమండలమంట

మేముమాత్రమువెళ్ల, లేమయనుచు!

నాధ్వజస్తంభంబులర్కమండలమంట

మేముమాత్రమువెళ్ల, లేమయనుచు!

నాగోపురంబులు, వేగమేవత్తుత్ర

మండలంబాగినంటి, యుండెననగ!

గీ॥ బొదలుచున్నవి యెటువంటి భూరిపాప

సంఘమయినను బాయునిస్సంశయముగ

మేలుభళమయబ్రహ్మనిర్మింపబోలు

గాక నీనుండతంబెట్లుగల్గుమిత్రి!

విశా — రాజా! చిత్తము చిత్తము. అటులనే దోష

చున్నవి గాని

సీ॥ కాళేశ్వరంబునఁబూలయంబులజొచ్చి
 కరకంఠపూజించిపరమభక్తి!
 దరువాతకంచనేఁబుగవరంబరుడెంచి
 వరదరాజులపాదఁననజయుగము!
 నతిభక్తివర్చించియాపురంబిడనాడి
 తిరుపతివెంకటేశ్వరులగొల్చి
 శ్రీ శైలయాశునిసేవించికడువేట్క
 కాళీనివాసువిశ్వేశుజూచి

సీ॥ శ్వేతవాహనఘనయాత్రచేసి మిగుల
 నలచటనుబొందియుంటిమిజలజనేత్ర
 శీఘ్రమేబోయి నిమ్మగఁజేరిదరిని
 విశ్రమింతము పదవయ్యవిజయవేగ
 అజక—అవునాను జాలా శ్రమగానున్నది. అటు
 లనే బోవుదము-

(అని నిమ్మగ్రమించుచున్నారు.)
 యిది విష్ణుంభము.

ఉలూచీపరిణయ నాటకము.

తృతీయాంకము.

రంగము—నాగలోకము (ఉలూచి ప్రవేశించుచున్నది.)

ఉలూచి—(తనలో) యింద్రీతనయుని సుందరంబందరును జెప్పుకొనుచుండ విన నా దేందంబున మరుపుగా కయుండి కందర్పుబాధ హెచ్చ నా యగ్రచెలికత్తెయగు చంద్రశేఖను యోగిని వేషంబునబంపితి నింకనూ రాకుండగదా? దైవమా! నేనేమిసేయుదానను యీ విరహాగ్ని నెట్లు నిర్వహింతు(అని విరహతాప మభివయించుచున్నది.)

(మీనాక్షి, సుగుణవతి ప్రవేశించుచున్నారు.)

మీనా—

క॥ యింతినీవీతీరున!

జింతింపగ నేల మేముఁ చెంతనుగలుగ

న్నంతటికార్యం బైనను

గాంతాతీర్పంగగలముగ్రక్కునజెపుమా॥

కోమలీ! కాముని మామను క్రిందుచేయు నీమోము

కళ నసించుటకును గుండనంబుకంటె సుందరంబగు నీమేను
గ్రిందుటకును జక్కగా యక్కడగల సోయగం బక్కడగ
ల యవయవంబులు స్సక్కుటకును గతంబెడల తల్లి-

సుగుణవతి—

సీ॥ తలిరుబోణిరొబ్బి నతులకుముదమొప్ప
గృక్కుననాట్యంబుగరపవేమి!
సారసనేత్రిరోక్తీరంబులనుజేరి
యింపుగాబల్కింపకవెందుచేత!
నబ్బాఘిరోపెంపుడంచలరమ్మని
జెలువొప్పనడకలుసెప్పనేమి!
గోరువంకలమూకచేరువనుచుకు
నతివవేడుకమాటలాడవేమి!

గీ॥ యెన్నివిధములపిలచిన నన్నిలాడి!
బల్కుకుంటివి యిదియేమిసావమమ్మ
నీకు వందనమొనరింతునిజమునాతో
నున్నదున్నట్లు చెప్పవేసన్నతాంగి॥

అయ్యయ్యో! మగువామనమిట్లారుకొనుట మంచి
గాదీ యిండుబోడికేసో సంభవించియున్నది యేవిధంబునై
నా యాబాధ తొలగించ నాలోచితమురావే కొమ్మా!

మీనా—అంగనా! రంగుచేతంగు బంగరుభూషణం
బులు ధరించక పనదంబును వంచనచేయు వదనంబున క
స్తూరిబెట్టక పరిమళయుక్తంబులగు ప్రసూనంబులు గచము
నధరియించక దరిలేని దుఃఖాబ్ధిని మునుగుచూ చేలుచూ ది
రుగాడుచుంటి విది యేమికర్మమే?

నుగు —

గీ॥ యిందులకుగతమెద్దియో మందయాన!

జొందరగ లేల్పకుంటివా తొడకుచేటు

జలదనేలిరొదానికి వలనువడిన

గార్యమూహించగావలె కాంత చెవుమ!

పులూ — (వయ్యెదతోకన్నీరొత్తుకొనుచూ) మొల్ల
నుగంధులారా! నన్ను లరిపెట్టక నాయుల్లంబునగల కోర్కెదీ
ర్చెదమని కల్లవిడచి బాసలుసేసిన మెల్లగాచెప్పెద.

నుగు — అమ్మా! పులూచీ! అటులనే దీర్చెదము. వ
క్కాగించవే.

ఉలూ — కొమ్మా! యటులైన నిశ్చలచిత్తంబున
వినుము.

ఉ॥ కవ్వడిపెనినామనముగల్గుటచూచిదురాత్ముడైనయా

పుప్పుశరుండుగోధమున బొంగుచువాడిశిరింబుచేరిన

న్నొవ్వగ నేసిపోయెనహా నూరుజోహారులు సేతుశీఘ్రమె

యెప్పకనైనవానిగొనియిచ్చినబ్రాణమునిల్చుజోవుడి

రెవాణులారా! యామారునిదెస నేజేసిన నెరములి

మి? శూరులైన విజయాదిపురుషులతో పోరానర్చి బీరము

చూపిన వీరుడనుపించుకొనునుగాని నావంటి నారీమణులనీ

గీతి ఘోరబాధలదోచిన శూరుడందురా కూరుడందురు

గాని? బౌరార!

ఉ॥ అక్కరొవానిగొట్టను హాయిగ జేస్తుకు మోవివేడుక
న్నొక్కిరసంబుగోలుటమనోహరమీతెరగూడియుండుట!
లైక్కిలి ముద్దుబెప్పుకొన జేకురు చేడియభాగ్యమెన్నగా!
నిక్కపులోక వాసుడును నేరడు నాకు లభించునా చెలీ॥

యిందుముఖులారా! అందనిబండ్ల కాసించుగతి
యింద్రీయనయుని పొందుగోరియుంటి నెట్లుచేకూసు? నాయం
దు కూరిమిచే నా వారిజాతనుని నేరుపుగలనుడువుల జేర నీ
సుకురాగల శక్తిసంతులెవ్వరు అబ్బా! యీవిరహవేదనెట్లు
సహింతు? నాపొందుకత్తులలో పెద్దదగు చంద్రనభియున్న
ను లెస్సగా నుండుగదా! దైవనూ!

ఫీల్వా — ఆట.

1 నేమీతోచకుండే! నామానాసంబూన॥

భామారొయిక నే! యూపాయంబుగలదూ ॥ వో!

2 కామూమాకనీనూస్తే! తామారానాస్త్రములా!

నామీదనూరాకే నడుపుచున్నాడు॥ యే॥

3 అన్నన్నాబొగాలుచూ! నున్నాదిదేహమీ!

వెన్నేలాలోనిలచీ! యున్నామాత్రమున॥

ఉ॥ అక్కటయెంతవుణ్యులొక దానరిభామినులాభసంజయు
స్మగ్గువతీరనిచ్చలును మన్మధకీడలు వేలియాడనా
దెక్కుడుభాగ్యమైనభువినింపుగ మర్త్యులలామనొందునీ
తక్కువసర్వపంశమున ధైవమ యెందుకుప్రతిదయయో॥

గాకున్నను నన్యాసికి మానకమృతంభవించుగాని
భాగ్యహీనులకు యోగ్యపురుషులు లభింతురా (అని మో
ర్చపడును)

(చంద్ర)రేఖ ప్రవేశించుచున్నది)

చంద్ర—(ప్రలూచినిజూచి నోరు అయ్యోఅని కొ
ట్టుకొనును)

అమ్మలారా! మనరాణి సొమ్ములుంచుకొనక జీవిం
ప నమ్మతిలేనిదానివలె నానా వికారమ్ముల సొమ్మసిలుండు
టకు కారణంబేమే? (అని లేవనెత్తును.)

సుగు—అక్కా! నీవు చనినవానరంబుమొదలీభా
సురాంగి వానవ్విపైమదినిల్చి నిదురపోరంబుల నాశ లేక మే
ము పిలచిననూ బలుకక చంద్ర)రేఖా చంద్ర)రేఖాయని ఘ
డియకొక వందమారులు దపించుచుండెయిందుకుపాయంబె
ద్దియో యోచింపుడు-

చంద్ర—కలికీ! ఉల్కాచీ! నన్ను బంపియూ నిట్లు వి
చారింప కారణంబేమో? చెప్పు గల్గి!

ఉల్కా—(నేత్ర)ంబులు విప్పి పయ్యెడనొత్తుచు) చె
లీ! చంద్ర)రేఖా! నన్నిచ్చట విరహబాధకు దోచి యెచ్చ
టకే తెంచితివి? నాయుచ్చనుదీర్చి రక్షించువారెవ్వరే-(అ
ని కాగలించుకొని)

సీ॥ అతివరోవాసవిఘ్నాఢవాసంబు
 గల్గునా యెపుడైనఁగాంతనాకు
 మోవినొక్కిరసంబుద్రావెడిభాగ్యంబు
 గల్గునా యెపుడైనఁగాంతనాకు
 కోర్కెదీరగవానిఁకురువునగూర్చుండ
 గల్గునా యెపుడైనఁగాంతనాకు
 మక్కువతోనొక్కపక్కనుశయనించ
 | గల్గునా యెపుడైన గాంతనాకు|

గీ॥ ముదముతోడుత వానితోఁముచ్చటించు
 భాగ్యమెపుడైన గల్గునాభామనాకు
 నకటమారునిగేళిలోహయిగాను
 బాదలుచుండెడి సంపదఁబొందగలనె॥

చంద్రరేఖా! యిందునినిందించు వదనంబు కందర్పు
 ని క్రిందుచేయగల సుందరంబు దేవపాదపశాఖల చెగడు
 బాహువులును శరజన్ముని నిరసించు శక్తియు మేరువుకం
 టె మిక్కటంబగు ధీరత్వంబును పరశురాముని దిరస్కరిం
 చు శరలాఘవంబునుగల్గి యింద్రనందనుం డిరవొందుచుం
 డెననివింటి వానిబొందు లభించకున్న యెందుకు జీవించుట

గీ॥ కన్నుమూసిన గలలోనఁగానబడచు
 నుండెనేచెలి యెంతఁనియుందున్లు
 విరహమగ్గలమాయెనువెలదియకట
 తాళజాలను నన్నే లఘరియిదేనె॥

అక్కా! పార్థుడు హంసతూలికా తల్పమందున్న స
మయమందు తొలకరిమెరుపువలె తళతళ మెరయచూ వా
నికెల్ల నుండి తమాలపత్రంబుల చిలకల జట్టిచ్చుచూ గా
ధిలు సెప్పుకొనచు కిలకిల నవ్వుకొనుచుండుట పాప్తిం.
మాకలిమినెంచ పలుకువెలదుక మగనితరమా! భారతితర
మా! అరేయరే! యంతనై భవంబునావంటి యదృష్టహీను
రాలికా? కాదుకాదు. యెన్నినోములునోచిన గన్నియ యిట్టి
మున్నెభవంగా బడియుట! అయినను కొమ్మా! నిను న
ముక్తికొనియుంటి ఏదప నీనవృత్తి వచ్చినటుల కేయుము.

చంద్రి—కలికీ! మున్న చిలకకా తుని ములుకులబా
ధచే గుండుచూ నాజలజనముని దోడి తెమ్మని సెలహాసం
గి నవిచ్చేసితి నిపుడచ్చట కేగితినిని బట్టెడివేష మశ్శ్య
క.

ఉలూ—అరివా! నామతిమాలినమాటలకేమిగాని
గనకుకరముగావి గోరితి కుగతీసుతు చెల్లిగిబు విన్నవించు
ము—

చంద్రి—ఉలూచీ! మునివేషంబుచే నాఘనులున్న
చోటునకు చనుదెంచి నిను చాలా వర్షించ నతండు విని మ
సము న్నిచ్చె మగ్నంబై తన హితులగూడి పురంబునకు చను
దెంచె. ఏదప విగ్నినశంబు సధికయాత్రలు సల్పుచూ గంగా
నదివలె ను గంగోదరియలె హాగుంజిమగుంజి మెదుల

సీ॥ నీరజాక్షి రోసీకు నిజముగా దెల్పెద

విజయుచరిత్రంబు వేడుకలర!

ఘనపాపహరియా గంగానదీతీర

మున సైకతస్థలంబు సనువేట్క!

సతిపావనంపుద ధాసనంబులనిడి

కొమరొప్పనిరువురు కూరుచుండి!

సద్విద్యనిందియ సంఘంబు హరికట్టి

కడుభక్తి మోక్ష మార్గంబు వట్టి!

గీ॥ యక్షులనుచూసి భూమిధన్యమందుదృష్టి

నొప్పుగానుంచి ముఖముల నూర్ధ్వమునకు

బెట్టి ఖేచరీముద్రను బట్టియుండ

జూచివచ్చితి నే కొమ్మ పాంపుమీర॥

అహా! యిదు రేఖా! సంతోషము. వాని సుందరం

బెట్టివో కొంచము విన్నవించి నాడెందం బావందం బొందిం
చుము-

చంద్ర—తల్లీ! వక్కాణించెద శ్రీవణానందముగా
నాకర్చింపుము.

సీ॥ నారీమణిరొక్కీడి శూరతలెన్న గా

సతివరోయొక మాస మాగదమ్మ!

యిలయందునాతని బలమునువర్షింప

నాచునోయిలుమునునునునును!

కువలయాక్షిరౌవాన్విగుణములనెన్నగా
 పడతిరోవర్షంబు బట్టునమ్మ!
 మందయానరౌవాన్విసుందరంబెన్నగా
 నన్నన్నయొక్కయుగంబౌగదమ్మ!

గీ॥ తరుణిరోవేగిరించినవరుణమందు,

చెప్పుటకు నెంతభారమో చెలియగనుము

ధాతభారతి శేషులతరముగాదు

పాలతిరోనాకు శక్యమోపొగడనరుని॥

చ॥ కలువలమీరుకన్నలునుగామునిగేరెడు సోయగం
 బహా! జలజవిరోధిమోముమరు చాపముచూడగ
 భూయుగంబు శ్రీ! వలముగిలేలిచేయునలవాపవి
 గీ॥ వము మంజువాణినా! కలవియెవాని సుందరము
 నక్కట దెల్పగజాలనే చెలీ॥

యిందుముఖ! యామందరగిరిధరు పొందుకాని సుం
 దరంబెన్నవావంటి మందబుద్ధులకు తరమా కొమ్మా!

సుగు—యికనైనా భేదంబువిడచి మోదంబును

దుమమ్మా-

ఉల్లా—ఆహా! నచ్చెలులారా! మూరుని కూర్చినా
 రాచంబులబే జీరబడిన యెద కలదాననై ఘోర బాధను
 (గుండుచూ నీరీతినున్నదానను మీరిట్లు వేరు శేయబోకుడి
 నూరు నమ్మస్కరంబులుచేసెద నూరకుండుడి చెలులారా!

సోగు—అయ్యో! యిదేమిచిత్త్రమే పిల్లితోక యె
డ్డుతోక్కితే యెలుకమీద పట్లకొరికినట్లు మామీద కం
డెర్రజేసెదవు చాలుచాలు (అని మూతితిర్చిప్పును)

ఉలూ—

శీ॥ పూతిరోనాకుగల్గిన బాధనేమి

చూడకయె రోపగించంగ చేడిలార

తగదనుచు మీమనంబు లభదలచరకట

దైవమాయెట్లు తాళుదీ తాపమునకు॥

(అని తలకొట్టుకొనును)

చంద్ర—సుందరాంగీ! నీవిట్లు గుండ నేల? నీడెందం
బునంగల నందియంబుదీ ర్చెడ యూరకుండుము. (అని కం
డ్లు తుడుచును)

ఉలూ—చంద్రారేఖా! నాపొందుకత్తులందరిలో నా
యందు ప్రేమకలదానవు నీవె తల్లీ. సంతోషము—

చంద్ర—తల్లీ! నీ వల్లరిచేయక నీయంతఃపురమున
మెల్లగా యుండుము. మేము మా గృహకృత్యంబుల కేగి
యిప్పుడే వచ్చెదము రమ్మ బోవుదము.
(అని చేతులుబట్టుకొని అందరూ నిష్క్రమించుచున్నారు.)

ఉలూచీపరిణయ నాటకము.

చ తు ర్థాం క ము.

ఉలూ—(నిద్రాభినయించి) హా వాసవీ! హా వాసవీ!
(యని లేచును)

(తనలో) ఔరా! యీవన్నెకాడు నాకన్నులగిగుప
డియు నన్నువిడనాడిపోయె కోపగించెనాయేవి ? కాదుకాదు!
నన్ను కంగారుపెట్ట నిన్ని చిన్నెలోనర్చుచూ యేచాటునో
డాగియున్నవాడు కాబోలును (అని చూచును)

గీ॥ యెన్నివిధములచింతించుచున్న నేమి!

కార్యమున్నది ననుబ్రీతిగావనెవరు

గాననిమ్మగదరినింద్రీసూనుడన్న

సన్నదెల్పెనునాకలచంద్రరేఖ॥

కావున యాత్రోవబట్టుకు చని యా మహానుభావు
ని కండ్లజూచెద- (అని నిష్క్రమించు చున్నది.)

రం గ ము—వ స ము.

ఔరా! యేలవచ్చితి? వెరవులేకయున్నను చెరవుగా
న్పించకుండ నేమిచేయుదాన—

కం॥ ఓకాంతుడ నీకైచని

కటిలో త్రోవదప్పి చిక్కులు వడినే

నీకాన గుందుచుండిన

రాకుండెను గరుణవిజయఃపవ్వంతైనన్ ||

అహ! యీ వననైభవం బెంత మనోహరముగా నున్నది.

సీ॥ దిగురుటాకులునూడఁగనై రిపుత్రుని

బాదంబులాయనేభ్రహజనించు |

సంపెంగపువ్వులసాంపునువీక్షింప

వాసవినాసనిఁవాంచగల్గు |

నరటికంబంబులనరయగానర్జను

నూగువులాయనేయూహగల్గు |

పొన్నపుష్పంబులఁబోడిమిగనకరి

బొడ్డనిమదికోర్కెఁబొడమసాగు |

గీ॥ నహహ యీవననైభవంబరయనాకు |

నిదివరకుఁజెనెనాకుఁగఁచును శరము

లేచి తెగటార్చుచుండేనేమిచేతు

నెందుకేతెంచి తొక్కునేసాంచులేక ||

అయ్యో! నేనేమి సేయుదానైనవమా?

ఉ॥ మారువిధాక శున్వతసిమామగు చంద్రునిగాతికాక

కుక్ గీరపువల్కుముల్కులకుకేకులకేకలకున్మదాగియూం

కారముకున్మరాశములగంతులకుందగనాదు చిత్తమా |

సీరజనై రివంశానివిశ్వమువాయక నుండెనక్కటా ||

కంతునిచెంతజేరి నంతోమంబునన్మంతనంబును వింతగా కైవారంబులునల్పు గోరువంకల గగారమై అంబరంబునకెగసి రంభలవలె నాట్యంబులు నల్పుచూక్కుంభినిగల జనంబులకు హర్షంబుగల్గజేయు మయూరంబుల కునికిపట్టె వనంతుని మంతనంబుచే గర్వింపి పాంధులైన గాగతల నంతలువెట్టి చింతాసాగరంబున దోయు కంతుని కెంతయూ వాసంబైన యీ కాంతారంబున కేలనచ్చితి అయ్యో! నా ముఖము తిరుగుచున్నది- (అని క్రింద మూర్ఛపడును)

రంగము— ఉలూచి అంతఃపురము.

(సుగుణవతి ప్రవేశించుచున్నది.) (అటూ యిటూ చూచి) యీమేడలో యెక్కడచూచినను జేడియ కనుపించకున్నది. యిది చూడ నేదోయొక చేరొడవియుగడ నచ్చును. అయినను చంద్రరేఖతో విన్నవించెద (చంద్రరేఖా! యని బిలచును.)

చంద్ర—యేమే చెలియలా! (అని వచ్చును.)

సుగు—అక్కా! వింటివటే. అయ్యయో! మాన కొక్క చేరొడవె. మానరాణి యెక్కడజూచినను గాన్పించక నొక్కజేయెక్కడ కేతెంచెనో తెలియకున్నది-

చంద్ర—సుగుణవతి! నిజమేనటమ్మా?

సుగు—నిజమేనమ్మ. నాబాట్టుతోడేసరి.

చంద్ర—అమ్మా! యంగటిరాగ యంతరాత్రి వేళ
హంటరిని బోవుటకు తన స్వాంతం బెట్టొప్పెనె? అహహా!
(అని గడ్డము పట్టుకొనును.) చెలియలా! యిట్లూరుకొనుట
పాయంబు గాదు. గాన శీఘ్రంబుగా చని మన చెలికత్తు
గోట్కొని రమ్మ-

సుగు—అటులనే బోయెద (అని బోవుచున్నది.)

చంద్ర—గీ॥ యెంత సాహసివే చెలి యింతరాత్రి!

వేళ నెట్లగుదెంచితి వెరవు లేక

రాయకన్నను గణిసమోరామనీమ

మనము నూహించనాహహా మాహా యోమో!

సుగు—కలికి! నీ శైలప్రప్రకార మీ నెలతల సోడ్డచ్చితి

చంద్ర—సఖ! మరరాణి జత లేక చనుదెంచుట వింటిరట?

మీనా—సిక్క-మేనటమ్మ? (అని గడ్డము పట్టుకొనును.)

చంద్ర—నిజమేనమ్మ.

మీనా—గీ॥ యేమి ముచ్చిర్య మమ్మ యోవ్రామనేసితి.

జంటలేకున్న బయటికి చనగ లేని

గాంత కిటువంటి ధైర్యంబు గల్గుటరయ

నేమిచోచ దెటున్నదో స్వామికరుణ!

చంద్ర—అమ్మలా రా! మెత్త జజ్జను బన్నుండుట
వీక్షించి యే కూర్మరాజైనా యెత్తుకుపోయెనా లేక నేనెన్ని
విధంబుల పొగ్గించినను - చెలికత్తులా వన్నెకానిదెచ్చి యా

స్వక పోయిగని మన్నపై కోపించి యేదైన నొక కూపంబున
దుమికెనా యేమి తెలియకున్నదమ్మ?

మీనా—అక్కా! కాదు కాదు! తప్పకుండా యేపు
రుషునో తగులుకు పోయినది.

సుగు—చాలు చాలు! తగులుకుపోదమన్నను యిం
తరాత్రినేళ అతాత్తుగా మొగులెక్కడ వత్తురమ్మా? నీ
మాటలెంతో పచ్చికలి.

చంద్ర—చెలియలారా! కనీ వినక మనము ఫలాసని నిశ్చి
యించుట పాతకంబు గానట్లనబో కెట్లే గెనో యోచింపుడు.
సుగు—అందరిలో పెద్దవు కుశల బుద్ధివి నీవే యోచింపుము.

చంద్ర—నారులారా! క్రితమా సీరజాక్షితో ధనం
జయుండు గిగానదీ తీరంబున నివసించి యుండెనని వక్కా
ణించిత గాన నచ్చటికే విచ్చేసియుండనచ్చునని నామనంబు
న బాడముచున్నయది. గాన శీఘ్రం బే తెగితమురిండు—(అ
ని నిష్క్రమించుచున్నారు.)

రంగము— వనము.

చంద్ర—నీ॥ పొలతియీతోవను, గోయిసల్లున్నదే!

తూలుచునిడుపాద, జాలమిదుగొ॥

సుగు—నాతి యీమాగ్గాన, నడచినట్లున్నదే!

దీలాడు కుచ్చీళ్ల, పోలికిదిగొ॥

మీనా—వెలది యీ సరణిని వెళ్ళివట్టున్నదే!

విరులనునులుమాడి విసరెనివిగో!!

చంద్ర—చావయీ తెరవున చనిపట్టులున్నదే!

రన్నహారముదెగి నా)లెనిదుగో!

సీ॥ కానె యీ బాటలన్నియు కలగదిరిగె!

తెలియకుండుట నేదని తెలుసుకొనము

సఖయ మేత్రేతినుండెనో శంక రాజ్

వనితనుదుటను విధియెట్లు నా)సెనొక్కొ!!

సుగు—అచుగోయదుగో! నావిపినమందు మదిరా

క్షివిరిపించిపట్లు నాకణములకు వినబడుచున్నది-

చంద్ర—అబ్బే! వెలలు గూయుచున్నవి కాదు

కాదు-అలాగునేయున్నది గాన యీ రవంబును బట్టి జవంబున నడువ్రుచి. (నిష్క్ర)ంచుచున్నాను)

మీనా—యింతవరకు రోదసము వినపించి యిప్పుడు లేకుండ నేమ్మగిమైనా కాజేసెనా లేక, మోర్చపోయెనా-

సుగు—అచుగోయదుగో! బండరాతిమీద పడియున్నది-

చంద్ర—అయ్యయ్యా! మొంతగతి సంభవించినమాటా!

సీ॥ పటుధయంకరసింహ భల్లూకియుతి కాన

సౌధమాయె నెనీకు చంద్రవిదన!

కటకటామిక్కిలి కరుణపాపాణంబు

పూలశయ్యానీకు శ్రీప్రభో!

జాబూకపద్ధార్కసాలాచివృక్షము

తైలకతులానీకుకలువకంటి!

ఘనభీకరంబైననవహన్నాలేసీకు

దీపంబులాయెనాద్విరదయాస!

గీ॥ యెన్ని జెప్పిన మామాటసున్నజేసి!

త్రాసమిడనాడి యధికంపుఛైర్యమూని

యేమికరక్తంబె జతలేకనిట్టిసాంద్ర

వనములోబడియుండనీవ్రాలటమ్మ!

అమ్మా! ఉలూచీ! రంగుచెలంగు పాన్పుపై పరుగుడు
దాన వీ గాళ్లపై బన్నుండుట నీ వ్రాతటే కొమ్మా(అని లే
వనెత్తును.)

సుగు—మత్స్యకంటి! మేమింత మంది నెచ్చెలుల
ముండ మమ్ముల గయచేసి నీయిచ్చ నచ్చినటుల యీమ
ర్గమ నసంబునకు వస్తుటుచితంబే కదా?

చంద్ర—నెలతా మమ్ము బాసినిముష్ణులను నిల్వ
లేనిదానవిట్లు నిరాదరణచేయుట నెనలేనటమ్మ. అయ్యో?
తోడులేకున్న మేడవెల్పులకు పోవ భయపడుచేడియపీగా
ధరాత్రంబున యెట్లెంచితివే అమ్మా! యెంతటిదానవే
సరి సరి. మంచిపనిజేసితివి. గాని మన మందిరమునకే తెం
తమురమ్ము- (అని చేతులుపట్టుకు నడిపించుచున్నరు.)

రంగము—అంతఃపురము.

చంద్ర—తల్లీ! యెందు కాయానపడెదవు? మెల్లగా గూర్చుండుము.

ఉలూ—చంద్ర! నాయందు ప్రేమకలదాన వైన యాబృందారకాధిపనందను దోడి తెచ్చినాకు డెంచానందంబుగల్గ జేసితివేని పదివేల వందనంబు లొనర్చెద నుందరీ నాదెన జాలిబూనుము.

గీ! కాంతరోవాని జూట్కులఁగించకున్న!

నాదుమరణంబు నిజమనినమ్మవమ్మ

యతివగోనేను బ్రతుకుట హర్షమైన

మేఘనాదుని సుతునాదు మేడ జేర్చు||

చంద్ర—కన్నియా! నే నెన్నివిధంబుల పరిచర్యలు చేసినను కాయజుబాధ దొలంగింప నుపాయంబు గాన్పించ కున్నయది. గాన యీ సుందరాంగుని దెచ్చెద. నీవు నీమం దిరంబులకు పోయి నిశ్చింతగానుండుము.

ఉలూ—తల్లీ! నీకు నూరు నమస్కారములు. శీఘ్రముగా గొని తెమ్ము.

చంద్ర—దేవీ! పోయివచ్చెద (అని నిష్క్రమించుచున్నది.)

ఉలూ—చెలియలా! ముదంబున రమ్ము (అని అంబున నిష్క్రమింతురు)

ఉలూచీ పరిణయ నాటకము.

పంచమాంకము.

రంగము— గంగాతీరము.

చంద్ర—(తనలో) ఆహా! పార్థుండు భక్తిచేస్తానని
రచి మహాతపంబొనర్చుచున్నవాడు నాకిదియే మంచినమ
యంబుగానున్నయది గానయీ చొక్కుమండును జల్లిగా
నిపోయెదె (అని చల్లును.)

(విశారదాజ్ఞానులు భూమిమీద పడుచురు.)

చంద్ర—నా మాయాబలంబున బుందర్జనుని ఉ
లూచి మేడకు గొనిపోయెదను- (అని తీసుకుపోవును)

రంగము— ఉలూచి అంతఃపురము.

(చంద్ర) రేఖ పివేసించుచున్నది.)

చంద్ర—(తనలో) యిప్పుడును గనకపిండంబున
నుంచి ద్వారంబుకడనుండెద (అని యంచి ద్వారపారిశ్వము
నుండును)

అజ్ఞా—అబ్బా! యెంతనిదురపోతిని (అని తేలి న
బుదిక్కులు చూచి)

(తనలో) కం॥ ఎక్కడకానీ పురమది!

యెక్కడిదీరాజధాని యెక్కడిగంగా

యెక్కడ ఘనసాధంబిది

యక్కట యీనెలపుకెట్టులరిగితిన్ గదా

అహహా! యేమి యాశ్చర్యము! వసనగుడారంబు వి
డచి యీనసిడిసాధంబున నివసించుటకు గతంబెద్ది? యీ
దర్భాసనంబున గూర్చుండువాడ నీయదృఢత కనకపీఠంబున
గూర్చుండుటకు కారణంబేమి? గంగానది విడనాడి యీమం
గళకరపురంబు బ్రవేశించుటెట్లు? నాప్రాణమిత్తుడగు వి
శారదుడు గాన్పించక యీమానినీమణి గన్పించుటకు హే
తువెద్ది? ఔరా! ఎంతవిత! యేదోనకాదులో మోసపుచ్చి
నను దీసుకువచ్చెగదా దైవమా?

సీ॥ ననుబయలేకను వెనువెంటవచ్చిన

యగ్నిలిమిత్తుడే మా యెనొక్కొ-

మాతల్లి యితరులచే తనాగతివిన్న

నెంతగా మదివిచారించునొక్కొ-

నాలీల ధర్మజుండాలకించినతరి

ఘనవిచారంబెట్లుగడచునొక్కొ-

నాదెసవిసయుల్లా చేఖరావళుల్ల

డెందంబు లేకీతిగుందునొక్కొ-

గీ॥ యెట్టులీచోటునుంచినే నేగు దెంచి

యెల్లవారికి భావుకంబుల్లమందు

గలుగజేయంగనుప మేముకామజనక

కృపనురక్షించు వేగ మేకృష్ణశరణు॥

(అని విచారించి)

ప్రకాశముగా ఓకాంతా! యెంటరినిగాచుకు నీవునాచెంత
నుండుటకు గతంబెద్ది? గంగాతీరంబుననున్న సన్నీ మంగళాక
రభవనంబు జేర్చినవారెవ్వరో యీసంగతి త్వరగాదెల్పు
ము లేనిచో నీ యుత్తమాంగంబు దుత్తునియలుచేసెద-

చంద్ర—సవ్యసాచీ! యీ లోకంబురగిలోకంబు
కొరివ్వుని ముద్దుకూతురగు ఉల్లూచి ఘనవార్ధ్యంబిది. యీ
మె సీపై పలవునిలిపి పలుదెరంగుల తపించుచు నన్ను నిలు
వనియ్యక నీ సొలసజూచిరమ్మన యోగిని వేషంబున
నీకెలసగు వచ్చిన పొలతిని నేనుం గంగాతీరంబున నీవు
న్న సంగతివిని మాయంగన నిన్నరేయెల్ల సంగజబాధకు
లోనై బలుదెరంగుల చింతించుచూ తాళలేక జెచ్చెరగా
నిరమ్మని యాసతిచ్చిన నిన్నిటదెచ్చితి గాన కోపగించక
యీ కోకలవాణిని బాలింపుము-

అడక—ఆహాహా! (యని ముక్కుమీద వేళిలుంచి)

గీ॥ యంతఘోరంపుపని మది నేమిదలచి

జేసితివా నాకుచెప్పవే మోసకత్తి

కాంతనీమేచుముక్కముక్కలుగచేసి

కంకములకేను బడ్డ నెత్తుశంక లేక॥

కలిగి! నిన్ను భుజించినను పాతకంబులేదు-

గీ॥ పణతిగో లేశమాత్రంబుభయములేక!

సహహ యెంతగయాళివేయధరాతి

నింతపనిజేసితివిగాననిపుడునిన్ను

నేమిచేసిన గిల్లిపంబెట్లుగల్గు

చంద్ర—చాలుచాలు! పట్టిదానికి తట్టుగాలియను
గీతి “రవ్వారట్టుగంగా నమ్మదిని బొట్టుపోగులూ పోలేర
మృచి, యనుసామెత మరుక్షణావిలాసంబులు మీవిని నె
ట్లు నావీనా? (పో మామ్మా యని ఉలూచిని ముందరకు
తోయను)

(అజనుండట్లే చూచి) (తనలో)

శాభాష్! శాభాష్! తొలకరిమెరుపువలె తళితళ మెర
యుదు నున్న యీకలికిని వీక్షింప నాదేహము పులకరింపు
మన్నయది-

ఉ॥ మారునిమేనమామననుమానములేకను మీరుమాము
నాయ్యారమువారి వాహములకందమునేరుపుకొప్పుతమ్ము!
లన్ గేరెడిహస్తముల్ హరినిగిందుగ చేసెడిమధ్యమానితా
మారుని బాణమోయనగమానినిగన్నడుచుండెనాహాహా॥

కందర్పపత్నిని గిందుచేయగల సుందరంబుతో నీ
మందయానను సృష్టించిన యిదిరాకొమరుని కాశలంబెం
కని గొనియాడుదు-

॥ బంధర వేణిశ్లానివలె భాసిలుమోముకురంగవీక్షణ!
 లృంభుని భూషయారుచన జంబులు నేత్రములున్ రిధాంగ
 ముల్ | రంభ సమాన సుందరికి గమ్యపుచన్నులు చిల్కపల్కు
 లున్ | రంభలమీరు సూరువులు శామశరీరిని మెంచ శక్యమా

జౌరా! యీ పల్లవాధరిని వీక్షింప నా వల్లు రుళ్లు
 మని యుల్లంబు తల్ల డిల్లుచుండె-

ఉ॥ కల్వలగుంపులజ్జముఖ కన్నులనీవికి నోడియగ్రిత!
 న్నిల్వగ లేక పోయి శుచి నీరమునంసున జొచ్చి ఘనము! న్వ
 ల్వల బాణి కొమ్మనిజ వీక్షణలెత్తి నయంతకాలము! న్వల్వడ
 కు డితొండముల వెండియురాతుగ్రిల నిప్పెనత్కళన్ ||

భళా-యీజవ్వని సుందరంబెన్న నెవ్వరితరమాను?

(అని ప్రకాశముగా)

సీ॥ కొండలోక నకంపు గుండలో నీదుపా

లిండులో దెల్పువే నండయాన!

తమ్ముగో తుమ్మెగల్ నిమ్ములో నీదువే

త్రమ్ములో దెల్పువే కొమ్మబ్రీతి!

క్షారమో పసిడి బంగారమో నీదుశ

రీరమో దెల్పువే వారిజాక్షి!

ఘనములో సుమనభ క్షణములో నీశిరో

ధనములో దెల్పువే వనజపాణి!

గీ॥ భలిభల్లి యంతలలితనం పదఘటించి

యవనిసుజేయువిధి నేర్ప రానుగాని

మానిసిరత్నమనిపేరఁగుచ్చిడయె

వృద్ధుడగుటకును దనసూక్ష్మబుద్ధిజెడియె॥

అతివా! యధికవ్రాయత్తుంబుచే న్నిహగ్యుని

కు దెప్పించిన కారణంబేమో జెచ్చెరినుచ్చరింపుము. నీ
భుంబుగా విచ్చేయనలెను.

ఉలూ.—(సిగ్గునభివ్రుంచి) వన్నెకాడా! నీచారి
త్రీలు విన్నదిమొదలు నీవు నాగన్నల గట్టికట్టు గన్పించు
చుండ నే నన్నహారంబులుమాని మిన్న బాధలనొంది నిన్ని
ట దెప్పించితి నాకన్నల కరునైనను దీరకుండా పోయెదవ
నుట న్యాయంబేకదా? నా నెచ్చెలిచే నిన్నును విచ్చేయు
టకే దెప్పించితివా? మర యిచ్చకొలంది ముచ్చటలాడుకొ
నుచు పచ్చలివిల్తుని కేళిదేలి యొక పక్షమైన నుండక పోయె
దనన్న నే బోవనిత్తునా?

అజ్ఞ—చాలు చాలారకుండుమా(అని తలదిరిప్పి)

గీ॥ తీర్థయాత్రీలు సేయుచుతియ్యపిలు

కేళిదోంగయక్తంబైకీరవాణి

వెరిభ్రమలను జెందెదఁ నేలనాకు

సమయమిదికాదు పోనిమ్ముజాగునలదు॥

యింత! యీతీరున కంతుకేళికిరమ్మని రంతులు వె
ట్టెదవు యెంతవెరివే! యీదీక్షయందట్టికృత్యంబులొనర్చి
న మోక్షాభంగంబుగాన బోవనిమ్ము-

ఉల్లా—ప్రాణేశ్వరా! కోవిచ్చిన నారి ననుసారుమ
నివిండుట మేరయేకదా?

గీ|| అప్పుడేస్తైన మృచ్చిల్లమైదనుగు|

హృదయమైన దానిభాగంవలయు

కంటికిం పైనగాంతితోననువలయు

బ్రతుకుదినముల మోక్షింబులనుసారము||

అనెడి యారోగ్యకిని వినుచుండెయి పట్టు 7 న 20
పజేయుట ఘనతిగాదు

అజ్ఞ—యింత! నీవెంతగా చెప్పినను కంతు కేరిగూ
దుట కల్లయెగాన మారున చింపకుండుము (అని వెళ్లి పోవును)

జంజూటి—ఆది—తాళం.

ఉల్లా—కోరీయున్న నారీమణుల! దూరానాడ మరగాదు!

సారాసాక్షాతాళబా! లనరగినగా! హాహాహా||

అజ్ఞ—చాలుచాలు బాలామారు! కేళిదేలవేళ గాదు!

లోలానేత్రి నాత్రా హేళకోళ మేలనే! నలనల లే||

ఉల్లా—యెంతా వేడుచున్న నిను! మంతా ప్రేమలేకపోయె!

నింతకతినమూనదగున! గాంతిలపై హాహాహా||

అజ్ఞ—సుందరాంగీ యెదోమాయ! మందూ చేతిమూసపు

చ్చి! పొందూకానీతో నెడ! పుచ్చితివి పరిసరిలే||

ఉల్లా—వన్నేకాడా యెన్న జెప్పిన! నిన్ను విడువజాలనన్ను!

జిన్నాబుచ్చిపోవుట శ్రేయంబే! హాహాహా||

అయ్యో! పిశాచినలె నేనెన్నివిధంబులవదించినను
పిడువకుంటివిగ డె? కాంతా! నిన్నేమనువాడ నా ఖర్మమెట్లు
న్నదో తెలియదు-

ఉల్లూ—సఖా! పరకాంతల గూడుట పాలెకంబని
బండ్లితులు వదించిరి పోసి యటులనేగానిమ్ము పరిణయం
బుగాని బణతిని నన్నే పురుషుని పన్నిగానియమింతువు? చా
లుచాలు!

నేహగ్—ఆది—తాళం.

ఉల్లూ—సందెయంబు జెందనేల! సరగునరారా!

కుందరదన నీతోమలమరయగ!

డెందమాపలేరా! నందనమిదే!

యిందువంశ సింధు! చంద్రబోవరా! సందియ

అడక—యెందుకిట్టులాసింతువు! మందయానరో!

యందనిఫలముల కాసించినతరి! యందునదొర

కున! సుందరినా యందుకోర్కె! పొందుపరచి

నిందపొంద నియ్యకే || యెందు

ఉల్లూ—కర్ణపుదీరనొక్కసారి! కాగ్నిలిప్సరా!

జ్వరమపురుషనీ దరిజేరితిస! వృరమరసేయగ!

బరగదురా శరణాగత! నరులనేలు!

విరుదుగల్గి యలరితొ || సం||

అజః—తగనిగోర్క తీర్చమనుట! మగువతగః శో!

వగలాడిరొమ్మివారలువిన్నను! మిగులహోయిపు డ
గునుసుమ్మి! సగమురాత్రిగిర్మామువేళ తగవులాడసాగనశో

పులూ—మనోహరా! పేరుకెక్కిన పీకుల ముచిమి
తిరని వింటి నాతో పిరికిమాటలాడెదరేలా? అదియునుంగా
క వచ్చించువాడు తనవాడైన వో కడబంతిచుండు మను సా
మిత నాకు హవః మై నీతో సరసంబులాడుకొనుచుండు
దాన. నేనుండ నీకు భయంబేల.

ఉ॥ వాసవియెందుక్కిననుచుంతులవెట్టుట మేలుగాగునీ!
కోసమునే ప్రయాసనొకకోకిలవాణిని బంపితెచ్చితిన్!
యాసనుదీర్చకే జనెననుచునుజేరములాడుచుంటివో!
దోసముసంభవించుమిదూరముజూచుచువేగిరింపకన్
ప్రియా! నాకామంబు దీర్చక నేగితివేని గలుపంబునొందు
ట నిశ్చయంబు గాన నీమనంబు నాలోచింపుకు-

(అని నిష్క్రమించును)

అజః—(తనలో) ఔరా! నేనెన్నివిధంబుల చెప్పినను యీ
కన్నీయ విడువ కున్నయది పోసి యీసమయంబున బోవుద
హన్నను త్రోవదెలియకుండ దై పమా! నేనేమిసేయువాడ-

—హిందుస్తాని తోడి—ఆది తాళం—

వనజనేత్ర వగచరిత్ర! నిను భజించెదన్!

కనకవనన సనకుడాదిముచిమనాహ్లాదా! కా రూణీంచరా!
వివియువినని యట్టులుండ! ఘనమెమురహరా॥ వనజ॥

జననమాది నీదుసేవ నల్పుచుంటిరా! పా నా బాస్య నా!

మనవివినన దేరదూర మననకనికరా॥వనజ॥

వారివాహ నీలదేహ కోరియుంటిరా! మా రా సుంద రా!

వేరుచేయతగదు బోవు! వినుధరాధరా॥వనజ॥

సుకాంతివృత్తం—నమోనమోరమాపతీ క్షమించి దోష

మార్పరా॥మురహరా నామైరాలకించి యీసాధంబు దా

టుటకు తెరవెద్దియో తెలియజేయ వేడెద.

(ఉలూచి ప్రవేశించును)

ఉలూ—మానవేంద్రా! నామన వాలకించి నన్ను
మన్నించవుగదా. (అని ముద్దు పెట్టుకొనబోవును)

అర్జ—గీ॥ దగ్గరకురాకు పణతిరోధవృన్దిలిచి!

మాట చెప్పంగవలెగానిమోటవశువు!

రీతిమీదకువచ్చేవునీతిలేక!

యింక నిట్టులొనర్చితేభింకమగుతు॥

చీ చీ! నీతిలేక మీదకు వచ్చితివేని నాచేతనున్న ఖడ్గం
బుచే నీ సిరంబు దెల్లనేసెద దవృన్దుండుము—

ఉలూ—అవు నాను! పూరిచి పెట్టినను పుట్టివంకే
జూచెననుసామిత అలరవిల్తునిగేళికి పలుకుదు రమృతంచు
బల్కుచున్న కొలందీ వలదనుచున్న నిన్ను వలసియుండుట
చేత నీతిమాలినదాననే.

జేహగ్గ—అది—తాళం.

ఉలూ—మగువలదప్పంచెడి! మగవాడవెరి!

త్యగువడుచుండెనురా! మజాగూచేయసలదూ

మరుని! జన్మామూచేయాకనిముష!

మాగలేను రమ్మటన్న! వాగెదవు॥మగు॥

అజక—చాలుచాలు! బాలరోనా!

జోలిసికేటికి సరిసరి! పోపోవే! చా!

వీలాలేకమారు! కేళిదేలనొప్పుకున్ననన్న!

లోలాలేసి! నీచుడన్న! లోలమటే॥చాలు॥

ఉలూ—మీసములేదుర! వాసవిసీకొగ!

కాసపడగనేలా! మీ!

దోసకారీ బ్రహ్మనిన్న! శొయ్యలీగచేయబూని!

మోసపోయి వురుషుని! జేసెనురా॥మగు॥

అజక—ధాతమరచినా! తరుణిరొజాణవు!

హేతువేమి మరువ! నీతిమాలి!

సన్ననీకు! ఖ్యాతిగాదు రమ్మటంచు!

భీతిలేక! రత్తికైపిలచెదవు॥చాలు॥

ఉలూ—

ఉ॥ గోవ్యములేకభామినులు, గూరిమిపూరుషులన్వరించిసా!

మీవ్యముజేరివేడినదమింపగచేతురె యెట్టివారలు

న్బ్రాహ్మవిమోహులైనతరి! బాసలుసేయుచుదీనవృత్తిచే

శోవ్యమువెట్లుచున్నవిడబాలుకాంతులునే నెరుంగుదున్!

అడఁ — నలతా! నీ వెన్నియైనను నేర్చినదానవే-

కం॥ గంగానదీతీరంబున!

సంగడి కాడేను నుండఁచతురతనన్నీ!

మంగళకరభవనంబున!

యంగనబంధింపచేసి, తహయేమందున్.

కం॥ యింతటిదానవు గనుకనె!

బంతంబుననచ్చు సఖునిఁ బాపియుననునీ!

మంతనము జేర్చుకొంటివి!

కాంతలమాయనుజయింపఁగలుగు నెవినికిన్॥

ఉల్కా — కాంతా! యింతులమాయ జయింపరా

దు- జయింపరాదని వింతగా బల్కునేటికి? నీసంతసమున్న

చోటుకేగుము. నేనంతకంతబారి తోర్వ లేకయుంటినా

యేదైనా యొక గరళముమిగిలి యైననూ నివారించుకొని

యెద. (అని తెరలోనికి నిష్క్రమించును)

అడఁ — (తనలో) కటకటా! చనిపోవు నేమోకదా? యీ

బాలామణి యిచ్చవచ్చినటు లేలనియ్యకొనకుంటినిలయిన

ను గొంచెము కపాటము తీసిచూచెద (అని తెరయెత్తును)

జంఘూటి — ఆది — తాళం.

ఉల్కా — సరిసరిసరి! యెవ్వడవుర యీనిసి!

సమయమునిటులరు! దెంచితివి!

తరుణుల! మందిరములకును!

బురుషులురా! బరగునే॥సరి॥

నిలునిలు! మావారలతోదెప్పినీ!

బలుగర్వంబును! దొలగింతున్!

లలనలున్న గెలనుకేగ! చులకననుచు! దలచితేనిది!

తగుతగురానీ! మొగము దొంగవలె!

నగుపడుచున్నది చూడగను! సగముకాత్రి!

మగువలకడ నగలువోయ! తగునురా||సరి||

శ్రీరాగం—ఆట—శాఖం.

అజ్ఞ—(భయమునభినయించి) న్యాయముగాదే!

తోయజానేత్రిరో! న్యాయ! నీయెడనేశేసి!

స పాయములేదే! న్యాయ! ఏమెరుగని వానిబట్టి!

నీమందిరములోనా బెట్టిరామా యపవాదగా!

య! భామా మఃకిరో చెల్లునే||న్యాయ||

చాపామను చూసీమది! నేనాటియుదాలాచిక!

కోపాదృష్టి నాపైనిక! జూపక బోవవే||న్యాయ||

ఉలూ—అజ్ఞనా! రక్షించను, సిక్షించను మీర!

టి రాజేంద్రులకు చెల్లునుగాని మేడలమధ్య బడియుండెడి
యాడుదానను నేనేమి చేయగలదాన—

అజ్ఞ—కాంతా! యిట్టిసమయంబున పొలతులకు
న్నవాడి పురుషులగుండునా? యుండనేరదు.

ఉలూ—

మ|| సరినీబాణతసంబునే నెరుగునున్, సంతోషమాయెస్సో!
మరిగిశ్చేళిన శాయబోముమికని, మాత్రుల్ భరిన్ గల్గితే!

తరుణిన్నే నననెంత దానగనుకన్, దాటోటువాక్యంబు లన్
నరికే సేగము మేడ వెల్పులకునీ, జంఝూటముల్ సాగునే||

నీ నడవడంతయూ దెలసె. తడవుండిన బెడిదంబైన
మర్యాదనంభవించు గాన నుడువులు విడచి యీ ఘడియ
యందునే వెడలిపొమ్ము-

అచట—

మ|| తరుణీమాటలకేమిగాని వినుతీర్థాదీక్ష చేబల్కువా!
కర్పరణినామమిమ్మ యాత్రీనెపమున్, చాలాశ్రీ మన్
బొందినీ! కొరకేగాదిటు లేగుదెంచితినినీ, కోపంబుచాలించి
నే! గురుకారుణ్యముచేత నీమనమునా, కుంధారబ్రాహ్మ్యే చెలీ!

వనితా! నేఘనప్రయాననొంది నినుగురించియేకదా?

సకలరాజ్యంబులూ దిరుగుచూ వచ్చితి—

బేహగ్గు—అది—తాళం.

ఉలూ—ముదితలనమ్మిన! మోసమటంచున్!

యెదగనుగొంటివి! యేటికిరా యీ!

మదిహీనపువాక్యములను! మరలబల్కుబోకురా!

చెలులను నమ్మగూడదని! పలుమరుబల్కియునీ

తెలివిహీనపు! మాటలేల! పోపొమ్ము||

అచట—కలికిరొపొమ్మని! బల్కినంతనే!

జలకనబోవగ! జూతునటేనే!

చిలకరాతు బారినిబడి! చిక్కులొందుచుంటినే||

పణి! నిను బడయుటకై యడవులంబడి కడు విడుము
లు వడుచూ విడువని మక్కువచే వచ్చిన నన్ను చిడుముడి
పెట్టుట నడవడిగాదు- కించతాలోచింపుము-

ఉల్లా—కం॥ మక్కువగలదనియూరకె!

పెక్కులువల్కుంగనేల, బేలనెనేనీ

టక్కురివేషము విరటుని

చక్కినిజనుగాని యిచట, సాగదువిజయా॥

అడక—

చ॥ నొంతలువల్కువాక్యముల, నేరముకించతు లేదుపూరుషా
వళిపెడవెత్తదోషమగు, వారలుసేసిన బుణ్యమేమిటో!
తెలియదు రెండుజాతులస, తీనివహంబెఘనంబుచూడనీ

యిలననిదోచు నామదికి, నెంతవిచిత్రమొకాలవై ఖరుల్
అంగనా! గంగానదియొడ్డునున్న నన్ను భంగపుచ్చి నీపంగ
డికత్తిచే దెప్పించి యంగజకేళికి రమ్మనుట నేరములేదుగా
ని వెరచుచూ వెరచుచూ కొంచము తలుపుతెరచుట దో
షమా? అంతమాత్రమున చోరుడను, బారుడను, కూరుడ
ను, వేషధారుడనున్నా? కాంతా! యెంతోవింతగానున్నది-
ఉల్లా—నీ! చోరుడన్నంతనే, జరచురమనసేల

పాలుముచ్చిలడెనీ, భావమరిది!

బారుండవననహం, కారంబురాసేల

నసురనుగూడడే, యగ్రజండు!

కూర్మిరుండవన్నంతఃకోపంబునీ కేల
 కలుషుండుగాడెనీకర్నుడన్న!
 వేషధారుడవన్నఃకోపంబువడసేల

వినుబృహన్నలరూపుఁగొనవెనీవు!

గీ॥ వానుడేవాదినీబంధుఁవగఁమునకు
 కలుగుగుణములే కలవన్నఁగతిఁ మేల
 హితవులేనట్టి దినములఁనెంతమంచి
 భాషణములైన దప్పుకాఁఫల్గుఁబండ!॥
 అజఁ—అట్లు కాదుకాదు!

సీ అతివనామాయవాఁక్యములలోబడి నెన్న
 మాయవేషుడనన్నఁనుంచినదేను!
 సుదతి నీహృదయగుఁబూరగానిడిమీద
 చోరుండవన్ననుఁశోభనంబె!

కలికి నీకుచములఁనులివెట్టగానిచ్చి
 కూర్మిరుండవన్నఁగుఁకుకమేనె!
 మదన కేళిలనన్నుఁనున్నించి తరువార
 జారుండవన్ననుఁసమృద్ధంబె!

గీ॥ గాని నిష్టేత్తరంబుగాఁలేనిపోని
 హింససంభాషణలుసేయఁసేలనీదు!
 మేడ చేరితినిదిదూలఁనాడబోకు
 దండుగట్టుకునియ్యింటఁనుండబోను॥

కలికి! నీహుకులు కర్నంబులకు ములుకులై నాటుచున్న
ను చిలక కాళుగారిని బడుటచే చులకనై గోచుచున్నవి.

ఉలూ—కిరీటీ! యేమి యాశ్చర్యము!

క" పగకామినులనుగూడిన!

నరకంబని హృదయమందునాటినగుణు

మరు బారిపడుదువేనను!

వెగపించుటగాని నిజమెవెరిసెపాధా॥

అర్జు-

ను॥ కలికి! నెక్కమాటలింకననబోకన్ గమ్మవిల్కాచిహు
పులబారిస్పదవోయిగోకుమిగులన్ బుణ్యస్థితై నామది
గ్గరిగోక్కెన్ సఫలంబు చేసినను సాగంగొలవేరిత్తమా
టలనేమున్నది యెందుకిట్లులనుదంత్రాల్వైవోకోమల్॥

ఉలూ—(సవ్వచూ) అవునెను! యెన్నికంతులుగో
సినను తన కంతియంత నొప్పిలేదను సామితనున్నది. నిన్ను
నే బ్రహ్మించిన నీరుది చిన్నమంతైనను గరిగెనా- అప్పుడు
నాకును యింతకష్టంబుగానున్నది-

అర్జు—కలికి! యేమిటో వక్కాణించెదవుగాని నా
కు గాఢహృదయమేదు-

సీ॥ మరుకేళిదేలరమ్మను వాక్యముకుగాక

నేరువాక్యంబుల విసపుచెవులు!

మిగుల మనోహరంబగు నీదురూపము
 క్కటిగాక నిక నేమిగనవుకనులు!
 మధురమైనట్టినియ్యధరమొక్కటిగాక
 కబళింపదేవంట్లకములనోరు!
 బింక మానీకుచపంక జగబులగాక
 స్వాణిద్వయముదేనిబట్టబోదు!

గీ॥ యిట్టి నాతోడనీమదిగట్టివరచి
 బలుకుచున్నట్టివలుకులదలచిచూడ!
 బధిరునకుశం ఖమూదిసిబగిదిగాదె
 భామచాలించునీదునంభాషణముల॥
 ఉలూ—కిరీటీ! నీవంత యస్వాధీనేంద్రియండవ
 య్యుంటివా?

క॥ మాటల తేటలు తేనె

సాటియు మధుమక్షికాళినహహ్మయమునీ

తోటిక భాషింపగనా

కేటికినీ వలయుచోటికేగుము విజయా॥

లజ—కొమ్మా! మాటిమాటికీ పొమ్మనేబబ్బుచుంటివే

బేహగ్గు—ఆది—తాళం.

1 కాంతా నినునే గూడకుంటినా! గాల్పనయీదేహం
 బహహా! గాల్పన యీదేహం!

బింతి నీకుచ బంతులానిటు! పంత మూసకియ్యవే॥

2 మక్కువదీరా చెక్కుచురుక్కున నొక్కనియ్యె
భామా! చరాటున! నొక్కనియ్యె భామా!
యొక్కనిముప మోర్వజాల! చిక్కులానొందించకే॥

3 కలకటచాలా భ్రాంతినుంటి నన్నటులబోచెదవ్రా
చెలీ! నన్నటులబోచె దావ్రా!
కుటిలుడైన! గునుమశరుడు! పటిమజాపుచుండెనే॥

4 పోని యావలకేగుడమన్నను! మానస మొప్పదుగా
సతీ! నా మానసమొప్పదుగా
ప్రాణమైన! బాయుదూనిను! చానవిడువ జాలనే॥

5 కొమ్మానిన్నే నమ్మియుంటినే! గోపమువచ్చినను!
మనోహరి కోపము వచ్చినను!

బొమ్మటన్న! బోనురతికి! సమక్రతించి బోవవే॥
సతీ! నేబ్రతుకుట హితవైన నా కుతుకంబుదీర్చుము-
లేనిచో నీ కోపంబునే నెరవేర్చుకొమ్ము.

(అని తల వాల్చును.)

కం॥ హృదయేశ యూరకేనిను!

బెదరించిన నేమిగల్గుభీతేలనునే

నిదిమొదలు నీదుసామ్మును

మధిగల్గిన యట్లానర్చుమూరవనింకన్॥

వానవీ! నీకోపరమింత వ్రయాసపడి నీ ప్రాణంబు

లు పోవుట చూచుదాననా? నేను నియ్యధీనంబు నీ సమ్మతమునకుంబులం జేసుకొనుము- (అని కొగలించు కొనును)

అనఁ—(గడ్డము పట్టి ముద్దుపెట్టుకొని)

సా॥ కాంతానేటికి నాదులోయై కొనసాగన్ బ్రహ్మచేపుగ
శుభ! స్వాంతంబునగు గంగ చేసి మనలన్ సంగీతించి కల్ప
నే! నెంతోధన్యుడనే మడీయవిభవం బేనుంచుదెల్పన్ భా!
చింతాసాగనినాది యెట్లుబడితింజేహో ముదంబాగ

సుందరీ! యపరిమిత వైభవంబున ముందు నై నాహ
కంబొచ్చుకొందము- గాంధర్వవినాహంబుగా నిప్పులు క
రాంగుంకంబుల మార్పుకొందమిటదెమ్ముయిదిగైకొమ్ము

(అని యంగరంబులు మార్పుకొని)

కోమలీ! యదుగో కుక్కుట ధ్వనులు వినబడుచు
న్నవి. జాగుచేసిన బాగులేదు- నేగమే కీర్తాగృహంబున
జేగుగముగమ్ము- (అని చెయ్యిబట్టుకులాగును.)

(నిష్క్రమించుచున్నారు.)

ప్రియమైన
సంపూర్ణము
కృష్ణకృష్ణకృష్ణ

11011